

Digitalni priručnik za mlade

#reagiramnanasilje

za uzrast

13+

"Da, ima opasnosti, ali uz ovu knjižicu
koja pokazuje i ističe neke opasnosti
educiraš se i postaješ sigurniji."

Na što smo sve pristali?
SNAPCHAT EDITION

Digitalni priručnik za mlade **#reagiramnanasilje**

Na što smo sve pristali? Snapchat edition

Autori:

Martina Nikolić, *mag. psihologije*

Ivan Čaleta, *mag. socijalnog rada*

Marta Ćurić, *volonterka, studentica 5. godine Pravnog studija Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu*

Lejla Jerab, *predstavница mladih Centra za sigurniji Internet*

Đurđica Cvijanović, *predstavница mladih Centra za sigurniji Internet*

Lara Ivačić, *predstavница mladih Centra za sigurniji Internet*

Ljubica Stevanović, *predstavница mladih Centra za sigurniji Internet*

Mjesto i godina izdavanja:

Osijek, 2023.

Oblikovanje i grafička obrada:

Ne(t)ko – program prevencije nasilja nad i među mladima

Središnji državni ured za demografiju i mlade

Nakladnik:

Centar za nestalu i zlostavljano djecu, Osijek

(Digitalni priručnik)

CIP zapis trenutno nije dostupan.

REPUBLIKA HRVATSKA
Središnji državni ured za
demografiju i mlade

Centar za nestalu
i zlostavljano djecu

ZA ODGOJ DJECE I MLADEŽI
dom OSIJEK

program prevencije
svih oblika nasilja nad
i među mladima

csi.hr
Centar za sigurniji internet

Ovaj projekt sufinancira Središnji državni ured za demografiju i mlade. Stajališta izražena u ovom priručniku isključiva su odgovornost autora priručnika.

Što smo htjeli postići?

Vezano za Snapchat, mislim da bismo trebali pisati o svim stvarima o kojima smo do sada raspravljali - o mogućim prijetnjama, stvarima na koje pristajemo bez čitanja, ali mislim da bismo mogli i napisati kako ne mora nužno biti opasan ako osoba zna kako ga koristiti. Ja ga koristim već tri godine i nisam imala nikakvih problema. Kao, ***da ga ne stavljamo nužno u neko negativno ozračje već da kažemo, da, ima opasnosti, ali uz ovu knjižicu koja pokazuje i ističe neke opasnosti educiraš se i postaješ sigurniji.***

Đurđica, predstavница Mladih Centra za sigurniji Internet

Centar za nestalu i zlostavljano djecu (CNZD) vodeća je organizacija koja djeluje već više od petnaest godina u području zaštite djece od zlostavljanja i seksualnog iskorištavanja putem interneta. Svakodnevno skrbimo o djeci koja se nalaze u nepovoljnim životnim uvjetima i nastojimo podići kvalitetu njihova života.

U suradnji sa zajednicom, stručnjacima i nadležnim institucijama radimo na prevenciji nestanka djece te pružamo podršku obiteljima u kriznim situacijama.

Godine 2015. osnovali smo nacionalni Centar za sigurniji internet u sklopu kojega imamo dostupnu besplatnu i anonimnu telefonsku liniju 0800 606 606 (dostupnu svakog radnog dana u terminu 08:00-16:00 sati), Također imamo i Hotline obrazac za prijavu neprimjerenih sadržaja online i Centar za podršku i informiranje je primarna uloga senzibiliziranje i informiranje javnosti o mogućnostima zlorabe suvremenih tehnologija i načinima zaštite na internetu.

Sadržaj

Uvod	1
O projektu - Ne(t)ko – program prevencije svih oblika nasilja nad i među mladima	8
Mladi – gdje ste?	11
Kako se zaštititi ako uopće ne znamo što je to?	12
Zlostavljanje i zapuštanje	13
Obiteljsko nasilje	14
Vršnjačko nasilje	14
Seksualno zlostavljanje	15
Online seksualno uznemiravanje	18
Nasilje u vršnjačkim vezama	20
Elektroničko nasilje	21
Posljedice elektroničkog nasilja	23
Prijava nasilja – zašto je to važno?	24
Zašto je jako važno da ti prijaviš nasilje s kojim se susrećeš?	25
Što su neprimjereni sadržaji?	26
Proces prijave neprimjerenog sadržaja	28
Zašto postoji minimalna dob za otvoriti račune na društvenim mrežama?	28
Zašto je minimalna dob u nekim slučajevima drugačija?	30
Ma može se to zaobići, samo upišeš da si stariji! Ili?	31
Snapchat	32
Gdje je sve dostupan Snap?	35
Na što smo sve pristali? Uvjeti korištenja Snapchata	36
Mogućnosti zaštite korisnika Snapchata koji su mlađi od 18 godina	51
Koga dodajemo kao prijatelje na društvenim mrežama?	52
Financije Snapchata – tu smo samo zbog zabave?	54
Opasnosti na Snapu	56
Koliko je neprimjerenih sadržaja na Snapchatu?	57
Lažne vijesti	59
Online izazovi	60
Ucjenjuju me na Snapu. Što sada?	61
Što je My AI na Snapchatu?	63
My AI – što kaže Snapchat o tome kako ga koristimo?	64
Što kažu korisnici?	66
My AI Snaps	66
Obiteljski centar	67
Pozitivan online sadržaj – što ti kreiraš?	68
Preporuke naših mladih	70
Priključiti se mladima Centra za sigurniji internet	71
Kontakti	72
Literatura	73

Uvod

Dragi mladi,

Ako imate 13 ili više godina - ovaj digitalni priručnik je namijenjen upravo vama! Namjera ovog priručnika je da služi za informiranje mladih (posebno srednjoškolaca) o tome kako prepoznati različite oblike nasilja – od nasilja u vezi, emocionalnog nasilja, seksualnog nasilja i elektroničkog nasilja, osvijestiti vašu ulogu u prepoznavanju i prijavi nasilja, ali i uputiti vas kako reagirati te kome se možete obratiti za pomoć.

Postoje različite definicije toga tko su mladi. Kao što je navedeno u Konvenciji o pravima djeteta Ujedinjenih naroda, dijete je svako ljudsko biće mlađe od 18 godina. Prema Ujedinjenim narodima, mladi su osobe između 15 i 24 godine. Prema nekim programima Europske unije, mladima se smatraju ljudi od 13 godina starosti, pa čak do 35 godina (prema Vijeću Europe).

U izradi priručnika su sudjelovali i **mladi predstavnici Centra za sigurniji Internet**. Mladi, poput vas, zainteresirani za temu sigurnosti na internetu i sa željom za osvještavanjem svojih vršnjaka o pitanjima kojima se bavi naš Centar. Naši mladi imaju osobno iskustvo na društvenim mrežama i mislimo da je to bolje nego da vam o društvenoj mreži koju vi puno koristite pišemo mi odrasli, koji ju uglavnom koristimo manje.

S našim mladima iz Centra za sigurniji Internet družili smo se kroz veći dio ljeta i drago nam je da sada, pred početak nove školske godine, možemo podijeliti teme koje smo istraživali s vama. Kroz naš rad, odlučili smo kroz ovaj priručnik osvrnuti se na **Snapchat**. Tu su društvenu mrežu odabrali naši mladi, odlučili su da je upravo to platforma s kojom se žele upoznati više, saznati „**na što smo sve pristali**“ u uvjetima korištenja i ukazati vam na moguće opasnosti te vas uputiti u to **kako reagirati na nasilje** ako ga zateknete!

Vezano za sudjelovanje na sastancima mladih, kroz anonimne evaluacije podijeli-
li su s nama kako im je bilo na radionicama, tj. što im je bilo posebno značajno.

Bili smo produktivni, aktivni, puno novih ideja i "proizveli" nešto što će pomoći ostalim mladima.

Mogućnost širenja stečenih informacija i znanja na druge oko sebe.

To što je u današnje vrijeme ovo jedna od naj korisnijih tema.

Saznali smo više informacija o umjetnoj inteligenciji.

Što možemo naučiti neke opasne strane drugih aplikacija.

Pričali smo o nekim stvarima o Snapchatu o kojima nismo do sada.

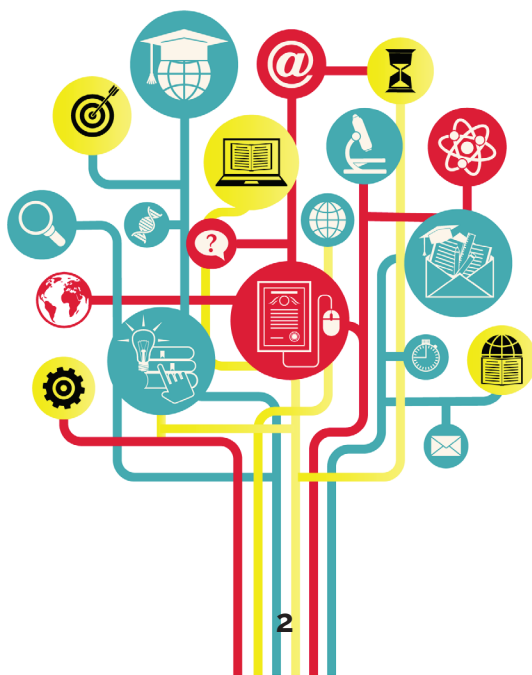
*Da smo se okupili i čula sam razmišljanja ostalih u timu i samim time sam dobila pers-
pektivu drugih.*

Značajno mi je bilo to što sam svoje znanje mogla prenijeti na ostale članove grupe.

Razgovarali smo o konkretnim primjerima i idejama.

*Upoznala sam se s stvarima o Snapchatu koje prije nisam znala i razmišljala sam o
tome kako roditelje upoznati s aplikacijom.*

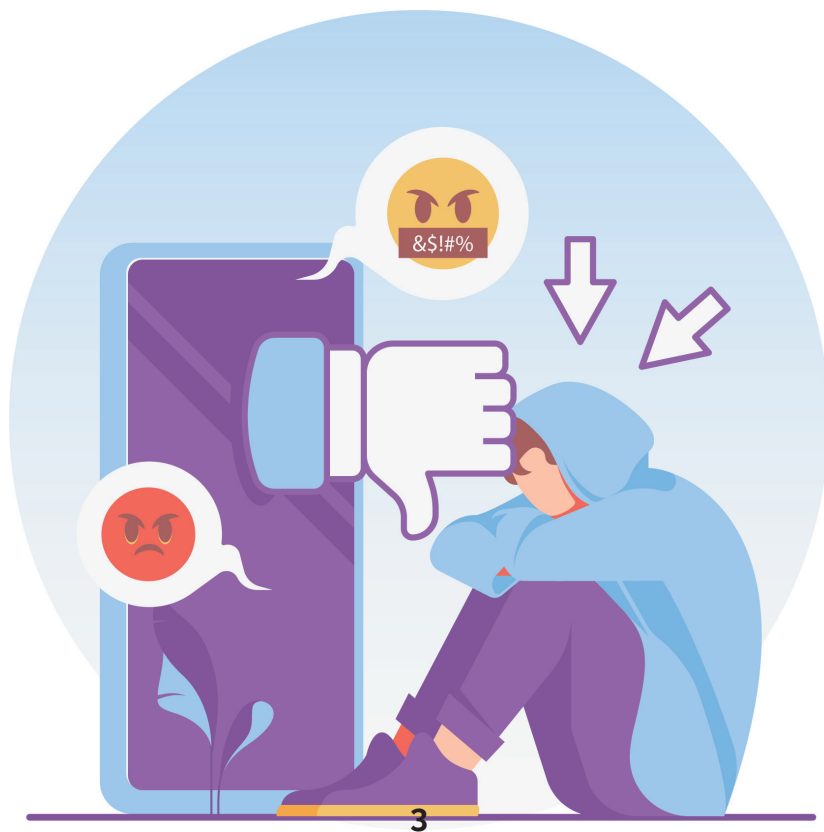
Imajte na umu da su primjeri u ovom priručniku temeljeni na primjerima iz stvarnog života. Postoji mogućnost da ste doživjeli neki od oblika nasilja o kojemu ćemo pisati u nastavku. Moguće je da će se dogoditi da prepoznate da se neka od opisanih situacija dogodila vašem prijatelju, poznaniku ili članu obitelji. Također budite svjesni i vlastitih reakcija ili reakcija vaših prijatelja koje ove teme mogu potaknuti. Nasilje može svakoga pogoditi. Ukoliko osjećate da vas tema uznemiruje i utječe emocionalno na vas razgovarajte s odraslim osobama od povjerenja kako bi vam pomogli i pružili podršku.

Ukoliko u bilo kojem trenutku osjetite nelagodu ili potrebu za razgovorom, stručni tim vaše škole i stručnjaci Centra za sigurniji Internet vam stoje na raspolaganju za razgovor i podršku (kontakte potražite na kraju priručnika).

Cilj ovog digitalnog priručnika za mlade je **povećati prijavu nasilja na internetu**. Zapamtite, ako se broj prijava poveća, to **ne znači da se događa više incidenata**. Vjerojatnije je da je broj incidenata ostao isti, ali se **više učenika ohrabrilo i javilo da ih prijavi**. Ovo bi trebalo smatrati pozitivnim korakom.

Hvala vam što i vi pomažete u tome i tako činite Internet sigurnijim mjestom za sve nas.

Digitalni priručnik za mlade je besplatan i dostupan je za preuzimanje na Internet stranici www.csi.hr.

O projektu - Ne(t)ko – program prevencije svih oblika nasilja nad i među mladima

Projekt Ne(t)ko – program prevencije nasilja nad i među mladima nudi besplatnu uslugu psihosocijalnog savjetovanja, edukaciju mladih i stručnjaka, uspostavu i održavanje međusektorske suradnje te kroz promotivne aktivnosti nastojimo obuhvatiti velik broj građana koji će biti informirani i senzibilizirani.

Aktivnosti projekta obuhvaćaju edukaciju za mlade, pružanje psihosocijalne pomoći i podrške, javnu tribinu za mlade, edukativne aktivnosti za stručnjake i okrugli stol. Provedbom kampanje #reagiramnanasilje te izradom informativnih alata nastojimo uvesti inovativne načine edukacije šire javnosti te bolje mogućnosti prijave nasilja nad i među mladima. Sveobuhvatnom medijskom kampanjom, kampanjom #reagiramnanasilje, kroz obilježavanje važnih datuma, želimo informirati i senzibilizirati širu populaciju građana u 5 županija o raširenosti nasilja te obavezi svakog građanina da pravovremeno reagira u zaštiti djece i mladih od istoga.

Projekt Ne(t)ko – prevencija svih oblika nasilja nad i među mladima s naglaskom na elektroničko nasilje, usmjeren je na prevenciju svih oblika nasilja nad i među mladima, jačanje kompetencija mladih za nenasilnu komunikaciju i nenasilno rješavanje sukoba, pravovremeno reagiranje na svaki oblik nasilja te umrežavanje i interdisciplinarni pristup problemu.

Zašto ime Ne(t)ko?

Ime ovog projekta inspirirano je čestom uzrečicom vezanom uz rješavanje problema nasilja i pitanja oko toga tko će rješavati nastalu problematičnu situaciju – „**Netko će**“.

Temeljem te izjave nastala je inspiracija za ime projekta „Ne(t)ko“, a nazvan kako bi se skrenula pozornost na problem difuzije odgovornosti u društvu u situacijama kad je potrebno brzo i učinkovito djelovati, a posebno u situacijama u kojima djeca i mladi doživljavaju nasilje.

Difuzija odgovornosti – pojava koju su opisali američki psiholozi John M. Darley i Bibb Latane još 1968. godine. Pretpostavka je da što je veći broj promatrača u nekoj kriznoj situaciji, to je manja vjerojatnost da će netko pomoći.

Ne(t)ko

program prevencije
svih oblika nasilja nad
i među mladima

Ciljevi projekta

Unaprjeđenje kvalitete života mladih, zaštita mentalnog zdravlja i prevencija svakog oblika nasilja nad i među mladima na području Osječko – baranjske, Vukovarsko – srijemske, Brodsko – posavske, Požeško – slavonske i Virovitičko – podravske županije.

Specifični ciljevi projekta:

- Smanjenje pojavnosti svakog oblika nasilja nad i među mladima;
- Unaprjeđenje suradnje, znanja i vještina stručnjaka iz područja socijalne skrbi, odgoja i obrazovanja u području sigurnosti i zaštite djece s posebnim naglaskom na prevenciji elektroničkog nasilja nad i među mladima;
- Unaprjeđenje kvalitete života mladih i zaštita mentalnog zdravlja mladih;
- Informiranje i senzibiliziranje javnosti o problemu nasilja te poticanje na prijavu istog.

Trajanje projekta: 1. siječnja 2023. do 31. prosinca 2023.

Osoba za kontakt: Nika Šiprak Wendling, e-mail: nika@cnzd.org.

REPUBLIKA HRVATSKA
Središnji državni ured za
demografiju i mlade

Mladi – gdje ste?

Prema Eurostat statistici u 2022. godini 96% mladih u dobi od 16 do 29 godina u EU izjavilo je da koristi internet svaki dan. Prema podacima, 84% ih je koristilo za sudjelovanje u mrežama društvenih medija.

Čak 10% srednjoškolaca u Hrvatskoj (deSHAME istraživanje koje je proveo Centar za sigurniji Internet 2021. godine na reprezentativnom uzorku od 2016 učenika srednjih škola u Hrvatskoj) navodi da Internet dnevno koriste više od 8 sati, a od društvenih mreža koje koriste najzastupljeniji su redom: Youtube, Instagram, Whatsapp, Snapchat, TikTok, a zatim slijede Facebook ili Facebook Messenger, Discord itd. Možemo zaključiti – mladi provode puno vremena na internetu!

Mladi Centra za sigurniji Internet odlučili su da ćemo u ovom priručniku za mlade obraditi temu Snapchata i potencijalnih opasnosti koje donosi njegovo korištenje. Kao što je navedeno u uvodu, svjesni smo da korištenje ove, ali i drugih društvenih mreža donosi i razne koristi za mlade – smatramo ipak da je važno i da smo svjesni opasnosti jer nas to čini spremnijima i na reagiranje u slučaju kada (i ako) se dogodi nešto što ugrožava našu dobrobit i sigurnost.

U izradi ovog priručnika su sudjelovali i mladi predstavnici Centra za sigurniji Internet. Družili smo se kroz veći dio ljeta i drago nam je da sada, pred početak nove školske godine, možemo podijeliti teme koje smo istraživali s vama. Kroz naš rad, odlučili smo u ovaj priručnik dodati i dio posvećen Snapchatu – društvenoj mreži koju koriste i mladi u Hrvatskoj. Tu su društvenu mrežu odabrali naši mladi, odlučili su da je upravo to platforma s kojom se žele upoznati više, saznati „na što smo sve pristali“ u uvjetima korištenja i ukazati vam na moguće opasnosti te vas uputiti u to kako reagirati na nasilje ako ga zateknete! Osobno mi je bio užitek raditi s našim mladima i veselim se vidjeti gdje će nas ta suradnja odvesti i u budućnosti.

Martina, psihologinja Centra za nestalu i zlostavljanu djecu

Kako se zaštititi ako uopće ne znamo što je to?

U ovom poglavlju bavit ćemo se oblicima nasilja. Smatramo da je to važno jer kako bi znali kako se zaštititi, najprije moramo znati kakva se ponašanja smatraju nasiljem i zlostavljanjem. Podsjećamo, postoji mogućnost da ste doživjeli neki od oblika nasilja o kojima ćemo pisati u nastavku. Moguće je da će se dogoditi da prepoznate da se neka od opisanih situacija dogodila vašem prijatelju, poznaniku ili članu obitelji.

Ukoliko u bilo kojem trenutku osjetite nelagodu ili potrebu za razgovorom stručni tim vaše škole i stručnjaci Centra za sigurniji Internet vam stoje na raspolaganju za razgovor i podršku (kontakte potražite na kraju priručnika).

Mladi smo i ne razmišljamo puno o tome što je na drugoj strani interneta. Poželjno je da budemo dovoljno informirani o pozitivnim i negativnim stranama interneta i da tako digitalnu zajednicu činimo boljim mjestom. Snapchat je društvena mreža uz koju možemo sačuvati uspomene pa tako i ne zaboravite stvarati uspomene u stvarnosti.

Lejla, predstavница Mladih Centra za sigurniji Internet

Zlostavljanje i zapuštanje

Zlostavljanje je svaki oblik tjelesnog i/ili emocionalnog zlostavljanja, seksualnog zlostavljanja, zanemarivanja i nemarnog postupanja ili iskorištavanja djece, što rezultira stvarnom ili potencijalnom opasnosti za djetetovo zdravlje, preživljavanje, razvoj ili dostojanstvo u kontekstu odnosa odgovornosti, povjerenja i moći. Zlostavljanje je svaka gruba zlouporaba i grubo postupanje roditelja, posvojitelja, skrbnika ili druge osobe u odgoju djeteta.

Kada je zlostavljanje tjelesno, ono se sastoji se od tjelesnih bolova.

Zanemarivanje ili zapuštanje je propuštanje zadovoljenja djetetovih potreba u mjeri koja znatno utječe na djetetov tjelesni i psihički razvoj. Nije uvijek namjerno i granica početka zanemarivanja nije uvijek potpuno jasna. Zapuštanje je svako aktivno ili pasivno ponašanje kojim se grubo zanemaruje dužnost podizanja odgoja i obrazovanja djeteta. Grubost znači neosjetljivost počinitelja vezano za svoje dužnosti u odnosu na sveukupnu skrb djeteta.

Postojanje zanemarivanja utvrđuje se u svakom pojedinom slučaju posebno. Ono ovisi o ponavljanju, stupnju propusta, intenzitetu, konkretnim okolnostima, pa i o subjektivnom stavu počinitelja (iživljavanje, sadizam, mržnja, potpuna nezainteresiranost za sudbinu djeteta). Najčešće se očituje u zanemarivanju osnovnih potreba života, prehrane, njege, higijene, zdravlja, odijevanja, stanovanja itd. Posljedice toga su uglavnom odgojna odstupanja i zapuštenost te asocijalno i delinkventno ponašanje.

Sadizam - uživanje u tuđim patnjama, mučenju koga

Zapuštenost - osobina onoga koji je zapušten ili svojstvo onoga što je zapušteno; sinonim - zanemarenost, zapostavljenost

Delinkvencija - društveno opasna djela koja su zakonom predviđena kao kaznena; ponašanje suprotno pravnim, vjerskim i običajnim pravilima ili moralnim standardima društva, koje ugrožava miroljubivo zajedničko življenje članova društvene zajednice.

Obiteljsko nasilje

Obiteljskim nasiljem se smatraju sva djela tjelesnog, seksualnog, psihičkog ili ekonomskog nasilja koja se događaju u obitelji ili kućanstvu ili između bivših ili sadašnjih bračnih drugova ili partnera, neovisno o tome dijeli li počinitelj ili je dijelio isto prebivalište sa žrtvom. Najčešće žrtve su žene, ali žrtve nasilja u obitelji mogu biti i muškarci, baš kao i djeca.

Vršnjačko nasilje

Vršnjačko zlostavljanje je skup namjernih negativnih postupaka koji su dugotrajni, usmjereni prema jednom učeniku od strane drugog učenika ili više njih i uvijek popraćeni nesrazmjerom snaga. Ovom definicijom obuhvaćena su četiri tipa nasilnih ponašanja:

1. verbalno (npr. prijetnje),
2. socijalno (npr. ogovaranje i širenje zlobnih tračeva),
3. psihološko (npr. praćenje),
4. tjelesno (npr. udarci).

Seksualno zlostavljanje

Svjetska zdravstvena organizacija (WHO, 2006) seksualno zlostavljanje djeteta definira kao „uključivanje djeteta u seksualnu aktivnost koju ono u potpunosti ne razumije, za koju ne može dati pristanak ili za koju dijete nije razvojno pripremljeno ili koje predstavlja kršenje zakona ili društvene tabue“.

Djecu mogu seksualno zlostavljati odrasle osobe ili druga djeca koja su - zbog svoje dobi ili stupnja razvoja - u položaju odgovornosti, povjerenja ili moći nad žrtvom.

Seksualno zlostavljanje ne čine samo odrasli muškarci. Žene također mogu počiniti seksualno zlostavljanje, baš kao i druga djeca. Ova definicija daje vrlo širok opseg seksualnog zlostavljanja te uključuje i one slučajeve u kojima dijete inače ne bi bilo svjesno da je žrtva seksualnog zlostavljanja.

*Moja poruka mladima koji koriste društvene mreže, a najviše Snapchat, je da ne prihvaćaju one koje ne znaju, ili ako prihvate one koje ne znaju da blokiraju osobu ako primijete da im je neugodno dok se dopisuju, ili ako šalju neprimjeren sadržaj. Da nika-
da ne šalju fotografije svoga tijela ljudima na društvenim mrežama koliko god osoba to tražila. Mladi koji koriste društvene mreže, ponekad upadnu u zamku osobe koja želi nešto određeno i time postaju žrtve te pristaju na sve što osoba od nje traži. Moja poruka mladima je također da nikada ne govore nepoznatim ljudima na društvenim mrežama (ili bilo gdje mlada osoba ima kontakt sa nepoznatom osobom, na ulici ili negdje slično) gdje žive i ostale privatne podatke.*

Ljubica, predstavница Mladih Centra za sigurniji Internet

Prema hrvatskom Kaznenom zakonu, seksualno zlostavljanje obuhvaća niz aktivnosti, od nasilnog i nenasilnog spolnog odnosa ili s njim izjednačene spolne radnje, od neprimjerenog dodirivanja do udvaranja odrasle osobe, navođenja ili prisiljavanja djeteta da gleda filmove, časopise, slike i slične materijale s pornografskim sadržajima, samozadovoljavanja pred djetetom, pokazivanja genitalija djetetu, izlaganja djeteta da golo pozira odraslim osobama, sve do uhođenja djeteta kada se kupava ili presvlači.

Seksualno zlostavljanje uključuje prisiljavanje ili navođenje djeteta ili mlade osobe da sudjeluje u seksualnim aktivnostima koja nužno ne uključuju visoku razinu nasilja, bez obzira je li dijete svjesno onoga što se događa. Aktivnosti mogu uključivati fizički kontakt, penetracije (primjerice silovanje ili oralni seks) ili masturbacije, ljubljenja, trljanja i dodirivanja preko odjeće. Ono također može uključivati i gledanje pornografskih sadržaja ili pornografskih predstava ili poticanje djeteta da se ponaša na seksualno neprikladan način ili vrbovanje djeteta u svrhu seksualnog zlostavljanja (uključujući internet).

Penetracija - prodiranje, ulazak muškog spolovila u vaginu

Temeljem domaćih i stranih istraživanja i prakse, seksualno zlostavljanje dijeli se i na:

- **Kontaktno seksualno zlostavljanje** - predstavlja sve oblike zlostavljanja vezane uz penetracije, ali i one slučajeve u kojima počinitelj ima drugi fizički kontakt sa žrtvom.
- **Nekontaktno seksualno zlostavljanje** - predstavlja sve ostale slučajeve u kojima počinitelj fizički ne dodiruje dijete. To uključuje vrbovanje, iskorištavanje djeteta za pornografiju i pornografske predstave, upoznavanje djeteta s pornografijom te pokazivanje iste putem interneta, seksualno iskorištavanje za zaradu itd.

Grooming je naziv za proces kojim najčešće počinje seksualno zlostavljanje djece, a u hrvatskom jeziku se prevodi kao „vrbovanje“ ili „mamljenje“. To je proces u kojem se potencijalni seksualni zlostavljač sprijateljuje s djetetom te zadbiva njegovo povjerenje kako bi ga pokušao uključiti u (seksualne) zlostavljačke aktivnosti. Suvremene tehnologije se, nažalost, ponekad koriste u negativne svrhe te današnje virtualno okruženje daje novu dimenziju vrbovanju djece tako što omogućuje počiniteljima lakši pristup žrtvama dok im istovremeno omogućuje visoku razinu anonimnosti.

Online seksualno uznemiravanje

Online seksualno uznemiravanje je neželjeno seksualno ponašanje na bilo kojoj digitalnoj platformi. Smatra se oblikom seksualnog nasilja.

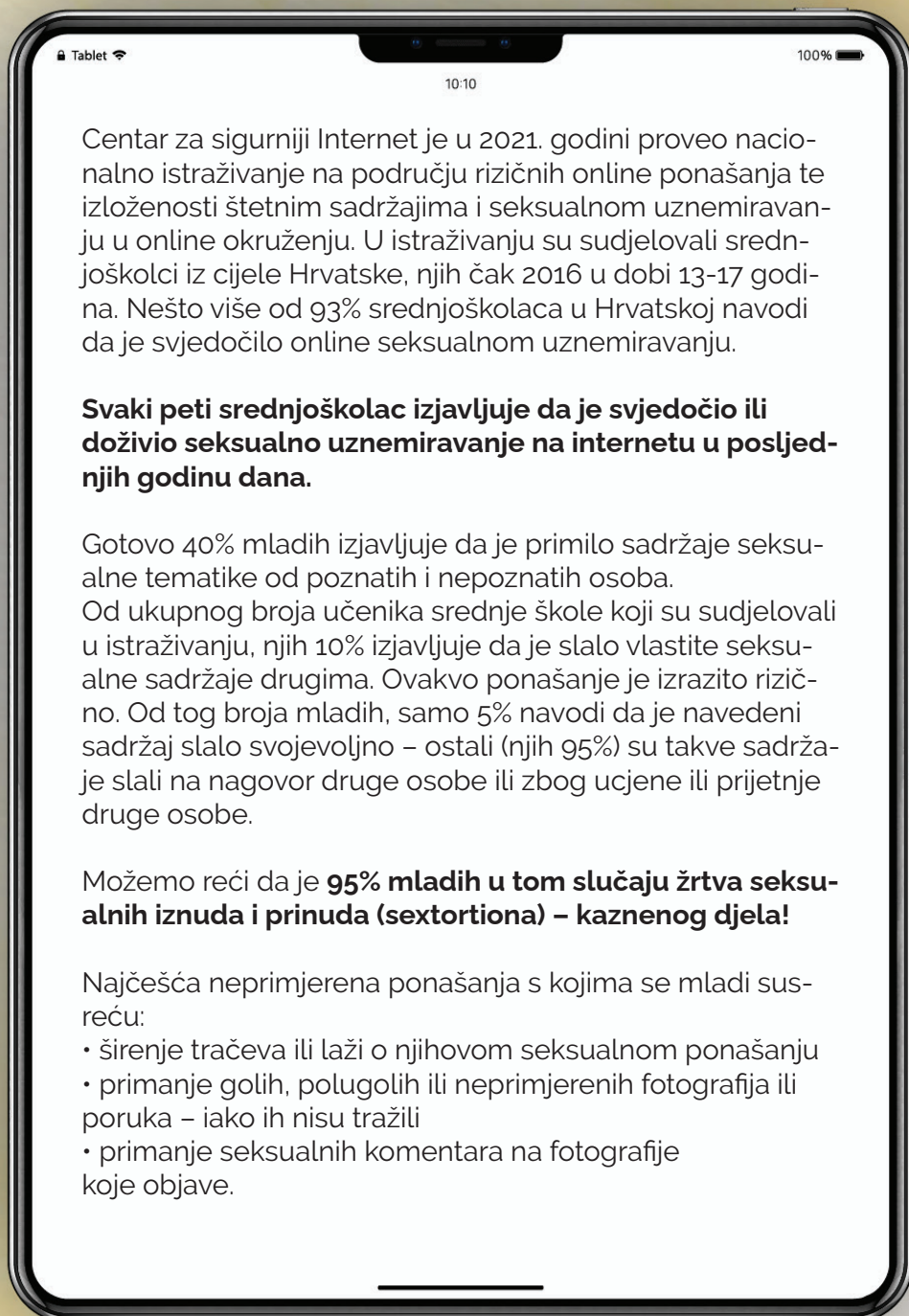
Online seksualno uznemiravanje uključuje:

- nespোরазumno dijeljenje intimnih slika ili videa,
- iskorištavanje prisile i prijetnji,
- seksualizirano vršnjačko nasilje,
- neželjenu seksualizaciju.

Nesporazumno – bez suglasnosti, pristanka obje strane. Npr. netko s drugima dijeli ili pokazuje vašu fotografiju koju ste mu/joj poslali u povjerenju.

Izloženost seksualnom nasilju ostavlja istovremeno dugotrajne, ali i snažne kratkotrajne posljedice na žrtve. Dugotrajne posljedice mogu biti pojačane ako se sadržaj ponovno dijeli nakon proteka vremena.

Visoka izloženost nasilju na bilo koji način prividno normalizira takvo ponašanje, čime se povećava vršnjački pritisak i otežava intervencija.

Centar za sigurniji Internet je u 2021. godini proveo nacionalno istraživanje na području rizičnih online ponašanja te izloženosti štetnim sadržajima i seksualnom uznemiravanju u online okruženju. U istraživanju su sudjelovali srednjoškolci iz cijele Hrvatske, njih čak 2016 u dobi 13-17 godina. Nešto više od 93% srednjoškolaca u Hrvatskoj navodi da je svjedočilo online seksualnom uznemiravanju.

Svaki peti srednjoškolac izjavljuje da je svjedočio ili doživio seksualno uznemiravanje na internetu u posljednjih godinu dana.

Gotovo 40% mladih izjavljuje da je primilo sadržaje seksualne tematike od poznatih i nepoznatih osoba. Od ukupnog broja učenika srednje škole koji su sudjelovali u istraživanju, njih 10% izjavljuje da je slalo vlastite seksualne sadržaje drugima. Ovakvo ponašanje je izrazito rizično. Od tog broja mladih, samo 5% navodi da je navedeni sadržaj slalo svojevóljno – ostali (njih 95%) su takve sadržaje slali na nagovor druge osobe ili zbog ucjene ili prijetnje druge osobe.

Možemo reći da je 95% mladih u tom slučaju žrtva seksualnih iznuda i prinuda (sextortiona) – kaznenog djela!

Najčešća neprimjerena ponašanja s kojima se mladi susreću:

- širenje tračeva ili laži o njihovom seksualnom ponašanju
- primanje golih, polugolih ili neprimjerenih fotografija ili poruka – iako ih nisu tražili
- primanje seksualnih komentara na fotografije koje objave.

Nasilje u vršnjačkim vezama

Razlikujemo tri pojavna oblika nasilja u mladenačkim vezama: psihičko, fizičko i seksualno.

1. Psihičko nasilje: kritiziranje, vrijeđanje, ponižavanje, verbalne prijetnje, emocionalne prijetnje, izolacija, stvaranje osjećaja krivnje, nazivanje pogrdnim imenima, kontroliranje odijevanja, ponašanja i kretanja, ljubomorno i posesivno ponašanje, uništavanje stvari, zabrane, provjeravanje i praćenje, ismijavanje, ogovaranje.
2. Fizičko nasilje: nanošenje fizičkih ozljeda ili nanošenje boli – udaranje rukama, nogama ili predmetima, guranje, pljuskanje, bacanje predmeta, lomovi, ugrizi, opekotine, pokušaj ubojstva i ubojstvo.
3. Seksualno nasilje: dobacivanje uvredljivih komentara seksualnog sadržaja, nagovaranje ili ucjenjivanje da bi osoba pristala na seksualne aktivnosti, iskorištavanje alkoholizirane/drogirane osobe, prisila na stupanje u seksualni odnos, seksualni odnos bez upotrebe kondoma.

Najčešći oblik nasilja u mladenačkim vezama je **psihičko nasilje**. Ono može biti prisutno samostalno ili uz fizičko i seksualno nasilje. Najčešće predstavlja prvu razinu nasilja u vezama mladih koja ima za cilj ponižavanje druge osobe, smanjivanje njezinog samopoštovanja i uspostavljanje moći nad njom.

Specifičnim oblikom psihičkog zlostavljanja, a koje nerijetko vodi fizičkom nasilju, smatra se **ljubomora** koja je posebice među mladima pogrešno interpretirana kao znak ljubavi, a ne nasilja. Osoba koja je sklona ljubomori često je nesigurna u partnerovu ljubav zbog čega postaje posesivna te s vremenom intenzitet nasilja može rasti kako raste osjećaj nesigurnosti i straha.

Elektroničko zlostavljanje uključuje radnje koje su **ponavljane, namjerne, štetne i obavljene u odnosima u kojima postoji neravnoteža moći**. Vjerojatnost pojavljivanja ponavljanih nasilničkih situacija u virtualnom svijetu je neizbježna zbog same naravi virtualnog svijeta. Superiornost počinitelja u virtualnom svijetu proizlazi iz digitalnih kompetencija počinitelja ili posjedovanja određenih sadržaja (podataka, slika, videa i sl.).

Neravnoteža moći – ne znači da počinitelj nasilja mora biti fizički jači, „moć“ može imati zbog toga što npr. ima neku vašu fotografiju ili informaciju o vama kojom vas ucjenjuje

Kao dio generacije koja ovisi o internetu i društvenim mrežama nerealno bi bilo da kažem kako bismo što manje trebali koristiti društvene mreže. Savjet koji svi oko nas daju - budi oprezan što i kome dijeliš, najbolja je poruka koju možemo nekome uputiti. Snapchat nije iznimka, toj poruci te postoji i veća odgovornost zato što su u pitanju osobne slike koje šaljemo. Koju god aplikaciju koristili, od Facebooka do Snapchata, treba biti oprezan koga prihvaćamo za prijatelja, što ćemo nekome poslati i s kime se dopisujemo odnosno "snepamo".

Đurdica, predstavnik Mladih Centra za sigurniji Internet

Posljedice elektroničkog nasilja

Za razliku od nasilja „licem u lice“, kod elektroničkog nasilja počinitelj može biti anonimn i skrivati se iza nadimka, izmišljenog ili lažnog profila, izmišljene adrese elektroničke pošte, kao i iza nepoznatog broja. Elektroničko nasilje može ostaviti **teške i dugotrajne posljedice** upravo iz razloga jer se može pojaviti u bilo koje vrijeme i bilo gdje u virtualnom svijetu. Specifičnost ovog oblika nasilja je i ta da počinitelj često nema uvid u posljedice svojeg postupanja kod žrtve nasilja, tj. ne može vidjeti kako se žrtva nasilja osjeća ili ponaša.

Neke od najčešćih posljedica nasilja putem interneta su anksioznost, depresija, socijalna izolacija, uznemirenost nakon korištenja računala ili mobitela, manjak samopoštovanja, lošiji školski uspjeh, narušeno zdravlje te najekstremniju posljedicu predstavlja suicid.

Zajedno do boljeg interneta!

Postoji li netko kome se možete obratiti za pomoć?

Apsolutno da! Stručnjaci Centra za sigurniji internet svakodnevno su dostupni na anonimnoj i besplatnoj telefonskoj liniji **0800 606 606**, dostupnoj **svakog radnog dana od 08:00 – 16:00 sati**. Na navedenoj liniji možete dobiti pomoć i podršku u slučaju nasilja preko interneta te dobiti savjet kako se zaštititi i kako sigurno koristiti internet. Osim toga, naši vam stručnjaci mogu dati savjet što učiniti i kako se nositi s neprimjerenim sadržajem ili kontaktom na internetu. Uz Centar za sigurniji Internet, na raspolaganju imate i druge organizacije – kontakti se nalaze na kraju priručnika. Niste sami.

Prijava nasilja – zašto je to važno?

Kada razgovaramo s mladima (ali i odraslima) na temu prijave nasilja nailazimo na podatke da velik dio njih nasilje koje vide oko sebe ne prijavljuje. Osim električnog nasilja kojim smo nažalost svi okruženi, slabo se prijavljuju i ostali oblici nasilja – fizičko, emocionalno i slično. Pitamo se koji je razlog tome i kako kao društvo možemo bolje reagirati? Što je potrebno za to?

Podaci istraživanja online seksualnog uznemiravanja u Hrvatskoj (deSHAME istraživanje koje je proveo Centar za sigurniji Internet u 2021. godini) pokazuju da **više od polovice srednjoškolaca na njega reagira ignoriranjem. Gotovo polovica blokira** uključene u to ponašanje, a **36% mladih se okreće vršnjačkoj podršci**. Jako **mali postotak srednjoškolaca prijavljuje ovaj oblik nasilja** (svega 3,7% prijavljuje policiji)!

Podatke o tome da gotovo polovica mladih ne prijavljuje neprimjerene sadržaje i neželjene kontakte na društvenim mrežama smo potvrdili i u istraživanju pod nazivom "Mentalno zdravlje i navike korištenja društvenih mreža među djecom i mladima" provedenog u našem Centru.

Zanimljivo, istraživanje o mentalnom zdravlju nam je pokazalo da mladi na Snapchatu obično imaju do 4 profila! Ovo je ranije malo iznenadilo nas odrasle, smatrali smo da imate po jedan račun na svakoj društvenoj mreži. Uvijek nam je zanimljivo čuti koji su razlozi za otvaranje više računa na istoj društvenoj mreži. Želite to podijeliti s nama? Javite nam se na kontakte navedene na kraju priručnika.

Nekad čujemo da ljudi, djeca ali i odrasli, **misle da nema koristi od prijave nasilja jer se ništa ne događa**. Ponekad se dogodi da nešto prijavite kao neprimjereno na društvenoj mreži i dobijete povratnu informaciju da je odbijeno jer društvena mreža nema dovoljno resursa za provjeriti to ili smatraju da je sve ok. U slučaju da se to dogodi, **slobodno se javite Centru za sigurniji internet da vam pomogne**. Ako vidite da se radi o materijalu koji može ozbiljno štetiti djeci i mladima – svakako ga prijavite. Ako u tome ne uspijevate sami, Centar za sigurniji Internet je tu da vam pomogne. Naš kontakt je na kraju priručnika.

Zašto je jako važno da ti prijaviš nasilje s kojim se susrećeš?

Što se tiče elektroničkog nasilja, više je razloga zašto je važno da to rade baš mladi poput vas.

Smatramo da je to važno:

- jer ste vi u doticaju sa sadržajima kojima su izloženi vaši vršnjaci (algoritmi rade na način da nam nude sadržaje koji nas što dulje zadržavaju na određenoj društvenoj mreži, a njihov rad svakako oblikuju i naši interesi),
- jer provodite puno vremena na društvenim mrežama i internetu,
- zato što znate koji su novi trendovi,
- jer je veća šansa da će prijatelji poslušati vas, nego se savjetovati sa stručnjacima čim se susretnu s nekim problemom,
- jer je to jedini primjereni način kako možemo utjecati na to da se nasilje zaustavi.

Što možete napraviti?

- Prijaviti svaki neprimjereni sadržaj.
- Širiti svijest o tome što je neprimjeren sadržaj i što je elektroničko nasilje.
- Ne okretati glavu, reagirati, potražiti pomoć.

Što su neprimjereni sadržaji?

Pitali smo mlade – što je za vas neprimjeren sadržaj na internetu!
Neki od odgovora su:

- prijeteće poruke,
- lažno predstavljanje,
- nacionalizam,
- vrijeđanje,
- slanje golih slika,
- terorizam,
- neželjene poruke,
- rasizam,
- pornografija.

Što stručnjaci Centra za sigurniji Internet smatraju da uključuje neprimjeren sadržaj online (s posebnim naglaskom na zaštitu djece i mladih)?

- materijali sa seksualnim zlostavljanjem djece,
- govor mržnje,
- slučajeve seksualnog zlostavljanja djece,
- vizualni prikaz seksualnog zlostavljanja djece,
- trgovina djecom,
- drugi oblici iskorištavanja djece,
- rasna i druga diskriminacija,
- neprimjereni chat sa djecom na internetu.

Preporuka je ako se susretnete s ovakvim sadržajima da ih prijavite na hotline obrazac Centra za sigurniji Internet na <https://csi.hr/hotline/>

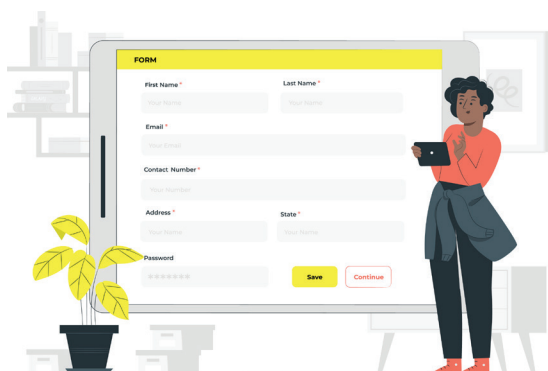
ili direktno policiji na Red button - <https://mup.gov.hr/online-prijave/online-prijava-zlostavljanja-djete-ta-red-button/281667>

Proces prijave neprimjerenog sadržaja

Jako je važno upoznati se s primjerenim načinom postupanja u slučaju elektroničkog nasilja. Kako radimo prijavu neprimjerenog sadržaja s kojim se susretnemo online?

- Napravite snimku zaslona – sačuvajte dokaz.
- Prijavite komentar/profil s kojeg je „izvor“ elektroničkog nasilja na društvenoj mreži na kojoj ste ga zatekli. Većina društvenih mreža može privremeno ili trajno suspendirati račune koji narušavaju pravila korištenja društvenih mreža.
- Većina društvenih mreža također ima i opciju blokiranja/stišavanja profila za koje ne želimo da stupaju u kontakt s nama – iskoristite ju!
- Prijavite nasilje policiji ako smatrate da je došlo do kršenja zakona i/ili napravite prijavu Centru za sigurniji Internet.

Zašto postoji minimalna dob za otvoriti račune na društvenim mrežama?

Vjerujemo da si već vidio/la da je donja dobna granica za otvaranje računa na društvenim mrežama uglavnom 13 godina. No, koja je uopće svrha tog određivanja donje dobne granice ispod koje se ne dopušta otvaranje računa na društvenim mrežama? Svrha svih ovih propisa je zaštita adolescenata od utjecaja koji bi mogli negativno utjecati na njihov razvoj. Međutim, drugi su razlozi odlučujući pri postavljanju minimalne dobi na digitalnim platformama.

Što ChatGPT kaže o provjeri dobi vezano za pristup društvenim mrežama?

Age verification (provjera dobi) za pristup društvenim mrežama razlikuje se od zemlje do zemlje i često ovisi o lokalnim zakonima i pravilima zaštite djece na internetu. Evo nekoliko načina kako se to može provesti:

1. Upisivanje datuma rođenja: Većina društvenih mreža traži korisnike da unesu svoj datum rođenja prilikom registracije. Međutim, ovo je često nedovoljno pouzdano jer korisnici mogu lako unijeti lažne informacije.
2. Potvrda putem kreditnih kartica: Neke društvene mreže, posebno one koje imaju politike o dobi korisnika, mogu zatražiti korisnicima da unesu informacije o svojoj kreditnoj kartici kao sredstvo potvrde dobi. Ovo, međutim, također nije idealno jer mladi korisnici mogu koristiti kartice svojih roditelja ili druge metode kako bi zaobišli ovu provjeru.
3. Verifikacija putem osobne iskaznice ili dokumenta: Neke zemlje i društvene mreže zahtijevaju korisnike da dostave skeniranu kopiju osobne iskaznice ili drugog identifikacijskog dokumenta kako bi potvrdili svoju dob. Ovo je pouzdaniji način provjere dobi, ali može izazvati zabrinutost u pogledu privatnosti i sigurnosti podataka.
4. Korištenje tehnologije za prepoznavanje lica ili biometrijske metode: Neki servisi istražuju upotrebu tehnologije prepoznavanja lica ili biometrije za provjeru dobi korisnika putem selfie-a ili drugih sličnih metoda. Ovo može biti brži i sigurniji način provjere dobi.
5. Zakoni o zaštiti djece na internetu: U nekim zemljama postoje zakoni koji zahtijevaju da društvene mreže provode strože metode provjere dobi kako bi zaštitili maloljetnike od neprimjerenih sadržaja. Ovi zakoni često propisuju i sankcije za društvene mreže koje ne uspiju osigurati odgovarajuću zaštitu djece na internetu.

Važno je napomenuti da su metode provjere dobi kontroverzne jer postoji potreba za balansom između zaštite maloljetnika i očuvanja privatnosti korisnika. Različite zemlje i platforme primjenjuju različite pristupe ovom pitanju, a zakoni se mogu mijenjati kako bi se bolje adresirali izazovi na internetu.

Minimalna dob za otvaranje računa na društvenim mrežama obično je navedena u općim uvjetima usluga. Tvrtke tamo navode da poštuju svoje obveze u području zaštite maloljetnika, zato što različiti zakoni zabranjuju obradu osobnih podataka djece. To uključuje, primjerice, Europsku opću uredbu o zaštiti podataka (GDPR) ili propisuje da platforme moraju dobiti pristanak roditelja kada ih djeca koriste. Poznat je i Children's Online Privacy Protection Act (COPPA) iz SAD-a, prema kojem se osobni podaci djece mlađe od 13 godina ne smiju obrađivati bez pristanka roditelja.

Ovi zakoni štite prava djece na zaštitu svoje privatnosti na internetu. Međutim, oni imaju veliki nedostatak za tvrtke: osiguravanje provjere dobi uključuje mnogo truda i troškova. Osim toga, većina usluga slijedi poslovni model u kojem obrada osobnih podataka igra važnu ulogu. Stoga su službe u dilemi: s jedne strane, moraju se pridržavati važećih zakona, inače se suočavaju s pravnim posljedicama i kaznama. S druge strane, ne žele koristiti sustave provjere dobi i odriču se prihoda. Stoga je pragmatično rješenje za tvrtke postaviti minimalnu dob.

Zašto je minimalna dob u nekim slučajevima drugačija?

U pravilu, popularne internetske platforme imaju minimalnu dob od 13 godina, 16 godina ili 18 godina. Različite platforme koriste različite zakone kao osnovu.

Minimalna dob od 13 godina: Facebook, Instagram i TikTok. Ove usluge vođene su zakonom COPPA iz SAD-a. Ovaj zakon propisuje, na primjer, da platforme moraju dobiti privolu roditelja ili skrbnika prije nego što im se dopusti obrada podataka djece. Prema COPPA-i, dijete je svaka osoba mlađa od 13 godina.

Minimalna dob od 16 godina: WhatsApp. Ova dobna granica temelji se na europskoj općoj uredbi o zaštiti podataka (GDPR). U GDPR-u postavljeni su slični zahtjevi kao u COPPA-i. Primjerice, te usluge moraju dobiti suglasnost roditelja ili skrbnika. Međutim, dobna granica određena GDPR-om je 16 godina.

Minimalna dob od 18 godina: Na primjer, YouTube, Netflix i Spotify. Ovdje navedene usluge općenito postavljaju 18 godina kao minimalnu dob. Međutim, dopušteno ih je koristiti mlađim osobama uz dopuštenje njihovih zakonskih skrbnika.

Ma može se to zaobići, samo upišeš da si stariji! Ili?

Iskreno upisivanje datuma rođenja omogućuje razne opcije na društvenim mrežama. Društvene mreže rade na tome da postoje mogućnosti koje bi zaštitile mlade korisnike, ali i sve ostale korisnike Neke od opcija koje je moguće aktivirati na društvenim mrežama su:

- nadzor na društvenim mrežama
- aktiviranje skrivenih riječi (komentari, poruke, objave)
- privremeno zaustavi sve - "take a break" opcija
- "hvatanje" potencijalno štetnih objava i prije objave
- ograničenja neželjene interakcije
- prikazivanje manje oglasa o odabranim temama (alkohol, kućni ljubimci, društvena pitanja, izbori ili politika...).

Trebaš savjet oko toga kako aktivirati ove mogućnosti? Javi nam se u Centar za sigurniji Internet (kontakt je naveden na kraju ovog priručnika)!

Jeste li znali?

Prema novoj Europskoj strategiji za bolji Internet za djecu (BIK+) Europska Komisija kao jedan od ciljeva od 2022. godine navodi i podržavanje razvoja digitalnog dokaza o dobi (age verification) u cijeloj EU, i alata za provjeru dobi. Neki od alata koji bi se mogli koristiti su učitavanje osobne iskaznice, kreditne kartice, ali razvijaju se i provjere prema biometriji lica pa čak i putem glasa.

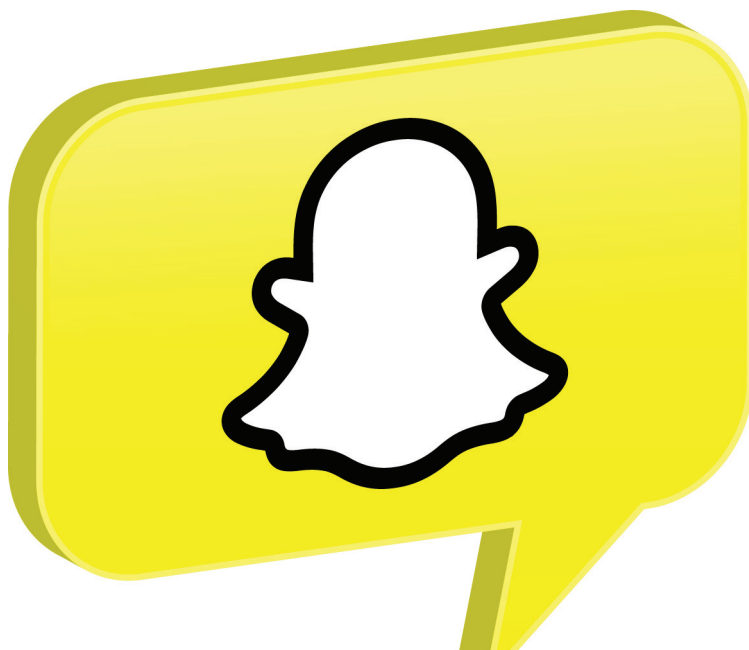
Zakoni o provjeri dobi zahtijevaju da platforme prikupljaju više vaših osobnih podataka, od osobnih dokumenata do biometrije. Proces vas može izložiti novim prijetnjama privatnosti, zlouporabi podataka, curenju podataka i krađi identiteta.

Snapchat

U izradi priručnika su sudjelovali i mladi predstavnici Centra za sigurniji internet. Mladi, poput vas, zainteresirani za temu sigurnosti na internetu i sa željom za osvještavanjem svojih vršnjaka o pitanjima kojima se bavi naš Centar. Družili smo se kroz veći dio ljeta i drago nam je da sada, pred početak nove školske godine, možemo podijeliti teme koje smo istraživali s vama. Kroz naš rad, odlučili smo u ovaj priručnik dodati i dio posvećen Snapchatu – društvenoj mreži koju koriste i mladi u Hrvatskoj. Tu su društvenu mrežu odabrali naši mladi, odlučili su da je upravo to platforma s kojom se žele upoznati više, saznati „na što smo sve pristali“ u uvjetima korištenja i ukazati vam na moguće opasnosti te vas uputiti u to kako reagirati na nasilje ako ga zateknete!

Snapchat su 2011. godine osnovala 3 studenta sa Sveučilišta Stanford u Kaliforniji, SAD. Navodno je jedan od njih došao na ideju o aplikaciji koja je korisnicima omogućavala objavljivanje fotografija i videa koji su nakon nekoliko trenutaka nestajali sa stranice.

U srpnju 2011. predstavljen je "Picaboo", preteča Snapchata. U rujnu 2011. godine, nakon nekih promjena u vodstvu, pokrenuta je tvrtka pod imenom Snapchat.

Što Snapchat kaže o sebi?

„Snap Inc. tehnološka je tvrtka.

Vjerujemo da kamera predstavlja najveću priliku za poboljšanje načina na koji ljudi žive i komuniciraju.

Doprinosimo ljudskom napretku osnažujući ljude da se izraze, žive u trenutku, uče o svijetu i zabavljaju se zajedno.“

Prema podacima Snapchata (podaci iz kolovoza 2023. godine):

- 397 milijuna dnevno aktivnih korisnika u prosjeku svaki dan koristi Snapchat,
- 750 milijuna mjesečno aktivnih korisnika u prosjeku koristi Snapchat svaki mjesec,
- preko 250 milijuna dnevno aktivnih korisnika u prosjeku se svakodnevno uključuje u proširenu stvarnost,
- više od 300 000 kreatora Lensa koristilo je Lens Studio,
- Snapchat doseže do 90% mladih od 13 do 24 godine europskog stanovništva i 75% od 13 do 34 godine stanovništva u preko 20 zemalja*,
- imaju preko 4 milijuna Snapchat+ pretplatnika.

*Podatak izračunat prema formuli – mjesečno aktivni korisnici podijeljeni s procjenama Ujedinjenih naroda za broj stanovnika svjetskog stanovništva za 2021. godinu.

Sučelje Snapchata sastoji se od 5 različitih kartica (tabova):

- **Our Camera**
Prva stvar koju vidimo kada otvorimo Snapchat je kamera koja predstavlja prazan list koji potiče korisnike da se autentično izraze i ne brinu se hoće li vidjeti tuđe objave na svom ekranu. Snapchat ne dozvoljava pretraživanje javnih profila za djecu i tradicionalne javne komentare na objavama prijatelja. To je jedan od načina kojim se nastoji zaštititi privatnost korisnika na ovoj društvenoj mreži.
- **Discover**
Dio koji služi za pregledavanje sadržaja te sadrži isključivo objave korisnika koji su potvrđeni kao sigurni i provjereni. U aplikaciji ne postoji naslovnica otvorenog tipa gdje svatko može objavljivati neprovjeren sadržaj te to onemogućava da neprovjeren sadržaj postane „viralan“.
- **Chat**
Dio aplikacije predviđen za razgovor s prijateljima uz pomoć teksta ili slika.
- **Spotlight**
Dio Snapchata koji je stvoren za zabavu te proaktivno koristi recenziranje sadržaja prije nego što taj sadržaj može doseći više od 25 pregleda.
- **Snap Map**
Personalizirana karta/mapa koja se može koristiti kako bi se istražila mjesta i događaji u našoj blizini te se može vidjeti što naši prijatelji rade u određenom trenutku pod uvjetom da su pristali podijeliti svoju lokaciju s nama. Prema početnim postavkama, otkrivanje lokacije automatski je onemogućeno za sve korisnike, ali korisnici mogu odabrati podijeliti svoju lokaciju s prijateljima, no nikad sa strancima.

Bitno je napomenuti da je Snapchat aplikacija koja je dizajnirana na način da nema lajkova, pratitelja, brojanja prijatelja te se na taj način pokušava izbjeći vršnjački pritisak koji nastaje na društvenim mrežama kada djeca međusobno broje pratitelje, lajkove i ostalo.

Je li to stvarno tako? Nema lajkova, ali imamo vatrice.

Gdje je sve dostupan Snap?

Neki roditelji misle – dijete nema mobitel pa nema ni straha od toga da koristi društvene mreže. Pa, nije baš tako. Snapchat, kao i većinu drugih društvenih mreža, osim preko mobilnih uređaja, možete koristiti i preko web sučelja. Ova se opcija na Snapchatu pojavila u drugoj polovici 2022. godine.

Uz Snapchat za web možete slati poruke i snimke, a također i razgovarati putem video i glasovnih poziva. Snapchat za web također uključuje pristup značajkama mobilne aplikacije za slanje poruka, uključujući reakcije u chatu i leće, tj. filtere za video pozive.

Unatoč tome što se i dalje vidi kao platforma koja je na prvom mjestu mobilnih uređaja, Snap je rekao da je odlučio da je došlo vrijeme da se temeljne značajke Snapchata prenesu na web nakon što su poslušali povratne informacije korisnika. Šire lansiranje Snapchata za web dolazi u trenutku kada platforma društvenih medija pokušava bolje konkurirati TikToku i Instagramu, kojima se može pristupiti putem weba.

Na što smo sve pristali? Uvjeti korištenja Snapchata

Piše: *volonterka Marta Ćurić, volonterka, studentica 5. godine Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu*

Napravili ste račun na Snapchatu. No, jeste li pročitali koji su Uvjeti korištenja? Često vidimo slučajeve da samo preskrolamo preko tog dijela i stisnemo „prihvaćam“, „slažem se“ i slično. Ipak, tu se skrivaju i neke jako zanimljive informacije. U nastavku donosimo Uvjete korištenja Snapchata koji su na snagu stupili 15. kolovoza 2023. godine.

Uzmite u obzir da se ovi podaci mogu mijenjati, preporučamo da ih pročitate kako bi dobili bolju sliku o tome na što smo sve pristali, no i da provjerite na <https://snap.com/en-US/terms> jesu li se možda u međuvremenu dogodile neke izmjene uvjeta.

Ove uvjete korištenja smo pisali na način da nam je svima razumljiv, bez previše kompliciranog rječnika. Bitno nam je da vi, koji koristite ovu društvenu mrežu, zaista i znate na što ste pristali.

Uvjeti korištenja usluge

A) TKO MOŽE BITI KORISNIK

- Korisnik Snapchat-a mora imati **minimalno 13 godina**. Moguće je postavljanje više dobne granice, ovisno o državi, ali ako korisnik ima manje od 13 godina, **račun se ukida i podaci se brišu**. Uporaba i sadržaj se, doduše, **može ograničiti korisnicima koji imaju više od 13, ali manje od 18 godina**.

Što ovo znači? Ako znate da netko koristi Snapchat ili drugu društvenu mrežu, a nema još 13 godina – možete prijaviti profil. Računamo na vašu iskrenost i dobronamjernost. Cilj je zaštititi mlade, a ne blokirati profile bez razloga.

Što ovo znači? Snapchat, kao i druge društvene mreže radi na razvoju različitih sustava zaštite mladih. Ako ne upišete iskreno svoje godine, tj. npr. pravite se da ste stariji – sami sebi uskraćujete to da se na vašem računu ne koriste ti alati koji su razvijeni s ciljem vaše zaštite.

Kako Snapchat provjerava dob korisnika? Snapchat se tu oslanja zapravo na podatke koje im pruži sam korisnik. Ako se pokušate prijaviti s godištem koje je ispod 13 godina, registracija vam neće biti dopuštena. Dakle, ako je netko mlađi od 13 godina i bio je iskren pa dao točnu informaciju, neće moći izraditi račun, ali može dati pogrešne informacije i izraditi račun. Ipak, u slučaju da Snapchat dobije neku dojavu o tome da je taj račun napravilo dijete mlađe od 13 godina, račun će biti uklonjen. U svakom slučaju, za samu izradu računa nema neke posebne provjere. Ujedno, razmislite i o tome koliko je lako stvoriti lažni profil!

B) PRAVA KOJA KORISNIK DODJELJUJE SNAPCHATU

-korisnik Snapchat-a **vlasnik** je onoga što je tijekom korištenja aplikacije stvorio, ali **dodjeljuje Snapchat-u pravo da taj sadržaj koristi** u opsegu koji ovisi o Uvjetima korištenja usluge koje je korisnik prihvatio i postavkama aplikacije koje je odabrao. Za sav sadržaj koji stvori, odnosno prenese u tijeku korištenja aplikacije, korisnik daje Snapchatu pravo da ga **pohranjuje, koristi, prikazuje, reproducira, modificira, prilagođava, uređuje, analizira, prenosi i distribuira taj sadržaj**, a uz to daje dopuštenje i da se ta prava prenesu na drugog pružatelja usluga.

-glede svega što korisnik objavi **javno**, Snapchat, ostali korisnici i svi poslovni partneri Snapchat-a imaju **neograničeno, neopozivo, trajno pravo izvoditisaadržaj iz tog sadržaja, promovirati, izlagati, emitirati, reproducirati, distribuirati, sinkronizirati, javno izvoditi i prikazivati te presnimavati grafički i audio sadržaj preko tog sadržaja**, i to u bilo kojem obliku i na bilo koji način za prenošenje, odnosno distribuiranje medija, trenutno poznat ili kasnije razvijen, za **komercijalne ili nekomercijalne svrhe**. To se odnosi na **video i audio snimke, muzičke kompozicije, glas, fotografije, ime korisnika i bilo koga uključenog u javni sadržaj, onaj koji korisnik stvori i sam objavi ili pošalje ili ga objavi netko drugi, a uključuje korisnika**. Navedeno, između ostalog, znači i da korisnik **nema pravo na naknadu** ako je taj sadržaj itko koristio – od Snapchat-a i poslovnih partnera Snapchat-a do drugih korisnika.

“

Dobro je provjeriti koja sve dopuštenja smo dali aplikaciji i koje osobne informacije su vidljive na našem profilu. Također bi trebali osobno poznavati sve ljude koje dodamo kao prijatelje, ili pitati poznanike o toj osobi ako se upoznajete.

Lara, predstavница Mladih Centra za sigurniji Internet

”

Što su to javne informacije? Ono što Snapchat u Uvjetima navodi kao javne informacije (u kontekstu informacija i sadržaja pojedinog profila dostupnog svima) su sve one stavke koje su podijeljene javno. Navodi se da je to ime, korisničko ime, Bitmoji avatar/slika profila uvijek svima vidljivo, ali to može biti i sve ostalo što sam korisnik odluči podijeliti javno (odnosno u postavkama odabere da želi podijeliti sa svima, a ne samo s prijateljima), dakle Story, Snap Map, Spotlight, Lens Studio, itd. Ako osobu netko ima spremljenu u kontaktima, prikazivati će mu se i ime te osobe kako ju ima spremljenu u kontaktima. Npr., u slučaju da otvorite račun na Snapchatu s nekim imenom koje nema veze s vašim pravim imenom, vaši kontakti svejedno vide da ste to vi, dakle vide i broj vašeg mobitela (osim ako se ta opcija isključi). Osim toga, ono što je bitno za napomenuti jest da drugi korisnici kojima damo pristup Snapovima i drugim podacima mogu to zabilježiti (bilo fotografijom, bilo snimkom i kroz različite aplikacije za neovlašteno zabilježavanje sadržaja) i dijeliti dalje, tako da bi se moglo reći da su posredno sve informacije i fotografije i podijeljeni sadržaj na neki način javni.

Valja napomenuti kako Snapchat, iako nije obvezan, može pristupiti, pregledavati, nadzirati i obrisati sadržaj koji nije u skladu s Uvjetima korištenja usluge, a **kreator je odgovoran za sadržaj koji stvori, prenese, objavi, pošalje ili spremi** u tijeku korištenja aplikacije.

Razmisli. Snimiš neki video i Snap odluči baš tvoj video iskoristiti za neku od reklama. Ne moraju te pitati za suglasnost, jer već si im je dao. Zarade na tome milijune, a ti nemaš od toga ništa. Jesi li razmišljao/la o ovome ranije?

C) REKLAME

- Snapchat ima pravo prikazivati **reklame na temelju podataka koje im korisnik ustupi** ili koje **Snapchat sam prikupi** o korisniku. Takve reklame mogu se pojavljivati u blizini, između, preko ili unutar sadržaja korisnika.

-u slučaju da korisnik Snapchat-u dostavi određene sugestije ili povratnu informaciju, Snapchat taj sadržaj može koristiti bez ikakve restrikcije ili obveze prema korisniku te korisnik u tom slučaju nema pravo na naknadu.

Sadržaj koji nam se „servira“ na društvenim mrežama do nas dolazi algoritmima. Sadržaja na društvenim mrežama, ali i internetu, ima toliko puno da nema smisla da svi gledamo sve. Algoritmi društvenih mreža razvijeni su kako bi nas korisnike što duže držali ispred ekrana. Nude vam sadržaje na kojima se više zadržavate, više na njega reagirate – lajkate, komentirate i slično – jer vas žele što duže zadržati baš na svojoj društvenoj mreži. Provjerite s prijateljima nudi li vam društvena mreža koju volite iste sadržaje koje nudi i njima. Provjerite to i s roditeljima – sigurni smo da će postojati razlike. Isto vrijedi i za reklame, algoritmi nam nude one reklame za koje procjene da bi nam se mogle svidjeti – targetiraju određene skupine ljudi.

Što Snapchat sam kaže o svom oglašavanju? „Snapchat okruženje pruža jedinstvenu bogatu priliku tvrtkama da dosegnu globalnu zajednicu angažiranih mladih ljudi, što dokazuje duga povijest stvaranja pozitivnih rezultata. Čak 9 od 10 mladih ljudi koristi Snapchat, otvara aplikaciju više od 30 puta dnevno kako bi aktivno podijelili svoje živote s bliskim prijateljima i obitelji putem više od 4 milijarde dnevnih poruka. Između te razine aktivnosti i jednostavnosti korištenja Snapchat oglasa, Tvrtke su u idealnoj poziciji za postizanje ili premašivanje svojih ciljeva, bilo da se radi o svijesti, stvaranju potencijalnih klijenata, online prodaji ili instalaciji aplikacije.“

D) NADZIRANJE SADRŽAJA

- Iako Snapchat ima pravo pregledavati, nadzirati i brisati sadržaj, ne radi to sa svim sadržajima, **stoga nema garancije da će sav sadržaj biti u skladu s Uvjetima korištenja usluge**. Ipak, svi korisnici svakako mogu prijaviti sadržaj koji krši Uvjete korištenja usluge, a **odgovornost u svakom slučaju snosi sam tvorac sadržaja**.

Koliko često prijavljujete neprimjereni sadržaj koji zateknete online ili na društvenim mrežama? Potičemo vas da to činite. Proučite dio priručnika „Prijava nasilja – zašto je to važno“.

E) SIGURNOST

- Ako se nekim sadržajem narušava sigurnost i on nije u skladu s Uvjetima korištenja usluge, **Snapchat ga može ukloniti, a može i ukloniti račun ili ograničiti njegovu vidljivost te o tom sadržaju obavijestiti nadležne institucije, uključujući policiju i pravosudna tijela te im udijeliti informacije o računu.**

Jeste li razmišljali o tome da se može dogoditi da o nekoj vašoj objavi ili aktivnosti na društvenim mrežama bude obaviještena policija?

F) USPOMENE (MEMORIES)

-Uspomene su posebno ograničeno područje zaštićeno lozinkom. Ako korisnik izgubi lozinku, ne može više pristupiti tom sadržaju jer **Snapchat ne nudi uslugu oporavka**. Stoga, Snapchat **preporuča raditi kopije** jer se u nekom trenutku sadržaju možda neće moći pristupiti, primjerice zbog kakvog kvara, a Snapchat ima pravo odrediti i ograničenja memorije ili onemogućiti da određenisadržaj korisnik spremi u Uspomene

Politika privatnosti

A) PODACI KOJE SNAPCHAT PRIKUPLJA

- Snapchat prikuplja tri tipa podataka :

- 1) podaci koje korisnik sam stavlja na raspolaganje,
- 2) podaci koje Snapchat od korisnika prikupi kroz korištenje usluge te
- 3) podaci koje Snapchat prikupi od trećih strana.

1) PODACI KOJE KORISNIK SAM STAVLJA NA RASPOLAGANJE

- podaci koji su potrebni za izradu računa – **ime, korisničko ime, lozinka, e-mail adresa, broj mobitela, datum rođenja**, a moguće i drugi podaci koji su javno vidljivi, primjerice **slika profila ili bitmoji avatar**,

- u slučaju kupnje nekog proizvoda, može tražiti podatke o **kreditnoj, odnosno debitnoj kartici**,

- sve informacije koje korisnik podijeli kroz upotrebu aplikacije – **Snaps (fotografije), razgovori, razgovori s My AI, Spotlight, javne informacije profila, Uspomene**, itd.

Sve što korisnik dijeli s drugima u aplikaciji taj netko može umnožiti i spremiti i izvan Snapchata, tako da vrijedi pravilo kao i na ostatku interneta: ne treba dijeliti ništa što ne želiš da bude spremljeno i dalje proslijeđivano od bilo koga bilo kome.

2) PODACI KOJE SNAPCHAT OD KORISNIKA PRIKUPI KROZ KORIŠTENJE USLUGE

- informacije o uporabi – aktivnost, primjerice **filteri, leće (lenses)** koje korisnik gleda ili koristi, **priče** koje gleda, koristi li korisnik i **naočale za AR (spectacles)**, **interakcije s My AI, pretraživanja, način komunikacije s drugim korisnicima, njihova imena, vrijeme i datum komunikacije, broj razmijenjenih poruka s prijateljima, s kojim prijateljima se najviše razmjenjuju poruke, interakcije glede poruka** (kad je poruka otvorena i kad je fotografiran zaslon)

- informacije o sadržaju – **upotreba kamere i kreativnih alata, izrada Snapova, priča i sl., informacije o sadržaju slika, videa i audio sadržaja** (primjerice, korisnik objavi Spotlight sebe kako igra košarku pa mu Snapchat ukaže na druge Spotlighte koji su povezani s košarkom), **meta-podaci** (datum i vrijeme objavljivanja sadržaja i tko ga je pregledao)

- informacije o uređaju – hardverski i softverski podaci, verzija operativnog sustava, **memorija uređaja, instalirane aplikacije, tastature, instalirani preglednik, jezik, razina baterije, vremenska zona, informacije o mikrofONU te informacije o spojenim slušalicama, informacije o povezanosti s bežičnim mrežama i mobilnim podacima, broj mobitela, pružatelj usluga, IP adresa i jakost signala**

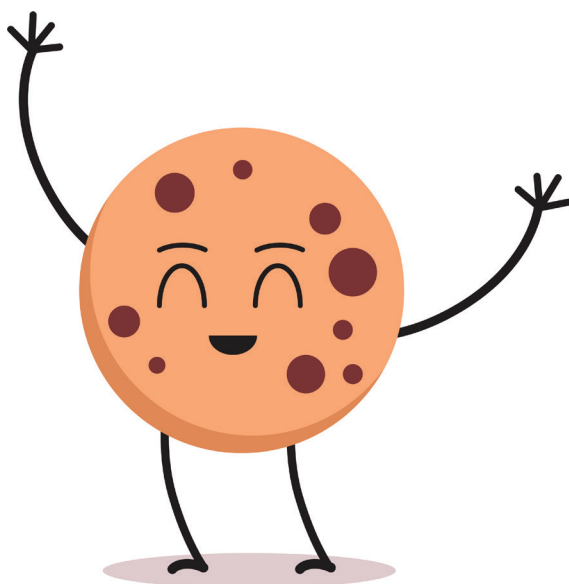
- kontakti mobitela – uz dozvolu

- kamera, fotografije i audio sadržaj – primjerice, ne može se prenijeti fotografija ako se ne omogući pristup kameri

- informacije o lokaciji – precizna lokacija preko GPS signala uz dozvolu

Onemogućite lokaciju i nemojte dijeliti povjerljive informacije. Snapchat sprema sve poruke i sadržaj poslan botu. Lokacija se također sprema osim ako ste prethodno deaktivirali dijeljenje lokacije. Dijeljenje lokacije korisno je, primjerice, ako želite znati koji su restorani u vašoj blizini ili ako želite postaviti druga pitanja o lokaciji.

- informacije prikupljene preko kolačića i drugih tehnologija – prikupljanje informacija o **aktivnosti, pretraživaču i uređaju kroz kolačiće, posebne identifikatore oglašavanja** (primjerice prikupljanje podataka o aktivnosti na drugim stranicama te predlaganje preporučenih oglasa u skladu s tom aktivnošću) – kolačiće je moguće otkloniti ili odbiti, ali to može utjecati na funkcionalnost aplikacije
- informacije o pristupanju aplikaciji – kako se koristi, informacije o uređaju, pretraživaču, jeziku, vrijeme pristupanja aplikaciji, pregledane stranice, IP adresa, jedinstveni identifikatori uređaja ili pretraživača prikupljeni putem kolačića, stranice kojima je pristupljeno prije ili nakon uporabe aplikacije
- ostale informacije, uz dopuštenje.

Kada ste zadnji put provjerili koja dopuštenja ste dali određenim društvenim mrežama, pa tako i Snapchatu? Predlažemo da to provjerite već danas!

3) PODACI KOJE SNAPCHAT PRIKUPI OD TREĆIH STRANA

- od ostalih korisnika, podružnica i trećih strana
- primjerice, ako korisnik pošalje **poveznicu („link“)** svog **Snapchat računa** nekome preko druge aplikacije, Snapchat može dobiti informaciju o upotrebi te druge aplikacije
- informacije od oglašivača, stvaratelja aplikacija i drugih u svrhu **targetiranja i mjerenja učinka oglasa**
- ako neki korisnik **podijeli imenik**, moguće je **dobiti informaciju o drugom korisniku na temelju tog imenika**
- ako korisnik podijeli svoje informacije, Snapchat može na temelju informacija o korisniku iz drugog izvora procijeniti može li se s tim korisnikom komunicirati na nekoj drugoj platformi

B) KAKO SE KORISTE INFORMACIJE

- za razvoj i unaprjeđenje usluga, personaliziranje sadržaja i oglasa, personaliziranje usluge, za **istraživanje interesa korisnika i trendova**, poboljšanje sigurnosti

C) KAKO SE DIJELE INFORMACIJE

- s ostalim korisnicima – ime, korisničko ime, bitmoji avatar, kako se korisnik služi aplikacijom i sadržaj koji pregledava, imena prijatelja, koliko je korisnik blizak s tim prijateljima, posljednja aktivnost, recentna povijest lokacija, informacije o uređaju, informacije za koje postoji uputa da se podijele (npr. dijeljenje lokacije), sadržaj koji se šalje i objavljuje (ovisno o kojoj se kategoriji sadržaja radi – Snap ili Story – i ovisno o izabranim postavkama)
- sa svim korisnicima, širom javnošću i poslovnim partnerima – **javne informacije** (ime, korisničko ime, slika profila, bitmoji avatar), **javni sadržaj** (highlights, Priče (Story) podešene da budu vidljive svima...)

Znate li da Snap svojim poslovnim partnerima ali i javnosti izrađuje izvještaje u kojima se navodi koliko je bilo dopisivanja s My AI po određenim temama? Koliko se dnevno ulazi u aplikaciju u prosjeku na određenom području?

- s podružnicama

- s trećim stranama – **pružateljima drugih usluga, pravosudnim organima ako je to potrebno za neku istragu ili postupak te za zaštitu sigurnosti i privatnosti**

- treće strane mogu pristupiti informacijama kroz usluge koje pružaju, a koje su povezane sa Snapchatom (primjerice leće, alati za kameru...) te za to Snapchat nije odgovoran.

D) KOLIKO SE DUGO ČUVAJU INFORMACIJE

- većina poruka i Snapova briše se sa servera automatski nakon što ih je primatelj vidio/otvorio ili je istekao rok za njihov pregled, osim ako je korisnik postavio postavke tako da se to sprema ili on sam odluči da želi nešto spremiti

- ostali sadržaji, primjerice Priče, čuva se malo duže

- pojedinačno:

- ime, broj mobitela, e-mail, lista prijatelja – dok korisnik ne zatraži brisanje
- informacije o lokaciji - ovisi o preciznosti i sadržaju (npr. ako je lokacija vezana za konkretni Snap, čuvat će se dokad i taj Snap)
- Snapovi – briše se automatski po otvaranju, odnosno sa servera se uklanjaju automatski najkasnije 31 dan od slanja u slučaju da ostanu neotvoreni, odnosno u roku od 7 dana ako se radi o grupnom razgovoru (chat)
- Razgovor (Chat) – briše se 24 sata nakon otvaranja, a moguće je postaviti opciju tako da se briše odmah nakon otvaranja, a grupni razgovor briše se u roku od jednog dana nakon što su razgovor vidjeli svi primatelji
- Priča (Story) – briše se 24 sata nakon objavljivanja automatski, ali korisnik ju može obrisati bilo kad
- Podijeljena Priča (Shared Story) – briše se 24 sata nakon objavljivanja automatski, ali moguće je imati maksimalno 1000 takvih Podijeljenih Priča odjednom pa ako korisnik odluči staviti nove, oni raniji se brišu i zamjenjuju ih ovi noviji
- Uspomene (Memories) – čuvaju se dok ih korisnik ne obriše
- Snap map i javne priče - neke mogu trajati dan dva, a neki duže, s tim da se može obrisati sa Snapchata, ali neće se obrisati ako je dalje podijeljeno izvan Snapchata.

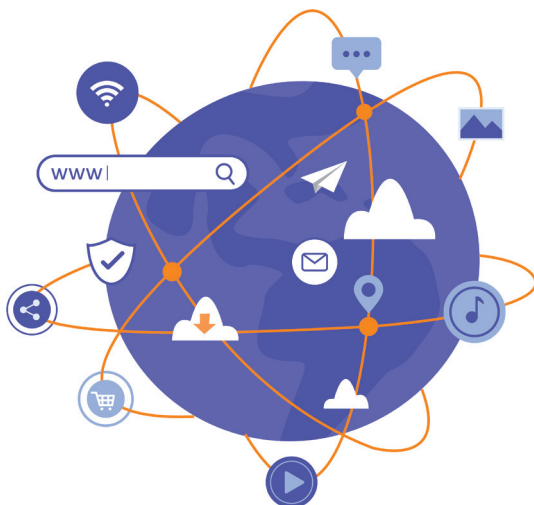

E) BRISANJE RAČUNA

- ako korisnik zatraži brisanje računa, izbrisat će se većina informacija, i to na način da se u prvih **30 dana deaktivira** račun te se u tom razdoblju korisniku ne može nitko obratiti, ali unutar tog razdoblja korisnik **može oporaviti račun**
- **protekom tog roka više se ne može oporaviti** račun te slijedi **proces brisanja** koji traje **30 dana**
- dakle, protekom roka od **60 dana od pokretanja postupka brisanja, račun se briše trajno, što znači da se iz baze podataka korisnika brišu sve postavke računa, prijatelji, Snapovi, razgovori, Priče, informacije o uređaju i lokaciji**
- moguće je da na serveru ostanu neke informacije u pravne svrhe, primjerice ako je nešto kupljeno preko Snapchata
- u nekim situacijama Snapchat **neće u propisanim rokovima provesti** brisanje, primjerice ako je **zatražena obustava brisanja i čuvanje informacija iz nekih opravdanih razloga** (primjerice, vodi se neki postupak i postoji službeni pravni zahtjev ili ako se radi o kršenju Uvjeta korištenja ili postoji potreba čuvanja kopije podataka u slučaju da tako nalaže mjerodavno pravo)

F) KONTROLA NAD INFORMACIJAMA

- korisnik ima mogućnost **pristupa i korekcije podataka**, mogućnost **skidanja i čuvanja kopije pruženih podataka** (iznimno, taj se **zahtjev može odbiti iz opravdanih razloga**, primjerice ako bi to škodilo privatnosti ostalih korisnika)
- mogućnost **povlačenja danih privola** – izmjenom postavki
- mogućnost **brisanja** – cijelog računa ili pojedinačnih sadržaja
- mogućnosti **izmjene i modifikacije preferenci oglašavanja**
- komunikacija s ostalim korisnicima – **izbor korisnika s kim će komunicirati, s kim ne, te mogućnost blokiranja**

F) PREKOGRANIČNO DIJELJENJE INFORMACIJA

- prikupljanje, prebacivanje, pohrana i obrada podataka u **SAD-u i izvan zemlje u kojoj korisnik živi**, no Snapchat navodi kako pazi da prilikom transfera informacija postoji **siguran mehanizam**.

Presude u Hrvatskoj vezane uz Snapchat isto postoje. One se uglavnom tiču zlo-uporabe Snapchata u okviru počinjenja kaznenih djela spolne zlouporabe djeteta (u širem smislu).

Ima li neki dio ovih Uvjeta koji te posebno iznenadio? Zabrinut/a si oko neke točke u Uvjetima? Podsjećamo, tim Centra za sigurniji Internet je tu da te posluša i da ti savjet. Naš je kontakt naveden na kraju priručnika!

Mogućnosti zaštite korisnika Snapchata koji su mlađi od 18 godina

Unatoč tome što Snapchat promovira sigurnost za sve korisnike, postoje i posebni zaštitni faktori specifično namijenjeni djeci i mladima koji su mlađi od 18 godina.

- ✓ Djeca i mladi moraju prihvatiti jedno drugo kao prijatelje kako bi mogli započeti međusobnu komunikaciju!
- ✓ Javni profili za mlade od 18 godina nisu dozvoljeni, a liste prijatelja su privatne!
- ✓ Djeca i mladi ispod 18 godina pojavljuju se kao predloženi prijatelji samo onima s kojima imaju zajedničke prijatelje!
- ✓ Mladima od 18 godina je onemogućeno namještanje rođendana kako bi se pretvarali da imaju 18 ili više godina, a također im je određenim alatima zabranjeno konzumiranje neprimjerenih oglasa i objava!

Zanimljivo, ako dogovorite s roditeljima da ćete početi koristiti Obiteljski centar, Snap vam pruža priliku da uredite svoj datum rođenja, tj. daje priliku da ga sada napišete točno (u slučaju da ranije možda niste bili iskreni).

Koga dodajemo kao prijatelje na društvenim mrežama?

Vjerujemo da ste o ovome čuli puno puta – nije preporuka dodavati za prijatelje na društvenim mrežama osobe koje ne poznajemo uživo. Mislimo da o tome ne trebamo puno dužiti pa vam samo ostavljamo tekst što o tome kaže ChatGPT.

Važno je paziti koga dodajete kao prijatelje na Snapchatu, kao i na ostalim društvenim mrežama, iz nekoliko razloga:

1. **Privatnost i sigurnost:** Dodavanjem nepoznatih ili neprovjerenih osoba na Snapchat, izlažete se riziku da vaši osobni podaci, fotografije i videozapisi budu dostupni tim osobama. To može ugroziti vašu privatnost i sigurnost na internetu.
2. **Cyberbullying:** Dodavanje nepoznatih osoba može povećati rizik od cyberbullyinga. Osobe koje ne poznajete mogu vam slati neprijateljske ili uvredljive poruke, slike ili videozapise.
3. **Neželjeni sadržaj:** Dodavanjem nepoznatih osoba povećava se vjerojatnost da ćete primiti neželjeni ili neprikladan sadržaj. To može uključivati seksualno eksplicitne slike ili poruke (sextanje) ili druge neprimjerene materijale.
4. **Sigurnost maloljetnika:** Ako ste maloljetni, dodavanjem nepoznatih osoba riskirate da se povežete s osobama koje nisu ono što tvrde da jesu. Ovo može biti posebno opasno jer ne možete biti sigurni u identitet i namjere tih osoba.
5. **Lokacijska izloženost:** Snapchat omogućava dijeljenje trenutačne lokacije s prijateljima. Dodavanjem nepoznatih osoba možete izložiti svoju lokaciju ljudima koje ne poznajete, što može biti rizično.
6. **Phishing napadi:** Osobe koje nisu vaši stvarni prijatelji mogu pokušati iskoristiti vašu povjerenost kako bi vam poslale lažne poruke ili linkove koji vode na phishing web stranice. To može dovesti do krađe osobnih informacija ili računa.
7. **Praćenje i zloupotreba informacija:** Dodavanjem nepoznatih osoba dajete im pristup vašem Snapchat sadržaju. Te osobe mogu pratiti vaše aktivnosti, koristiti vaše slike ili informacije bez vašeg dopuštenja ili ih zloupotrijebiti na različite načine.

Zbog ovih razloga, preporučljivo je biti oprezan pri dodavanju prijatelja na Snapchatu i drugim društvenim mrežama. Bolje je ograničiti dodavanje samo na ljude koje stvarno poznajete i kojima vjerujete kako biste očuvali svoju privatnost i sigurnost na internetu.

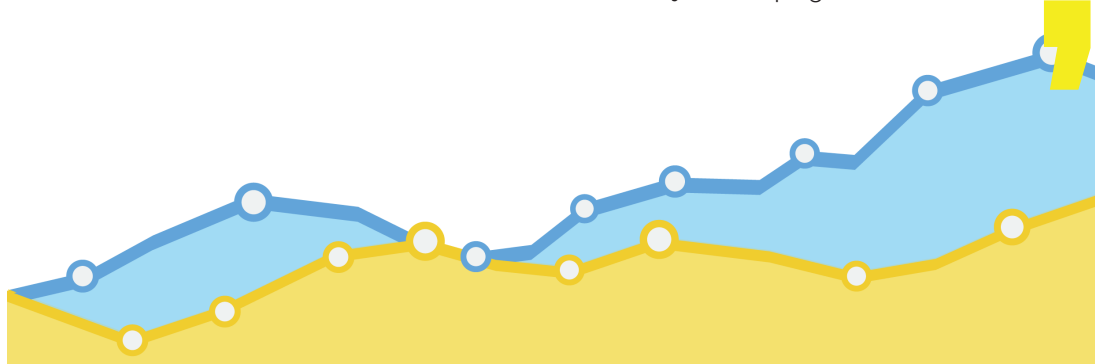
Financije Snapchata – tu smo samo zbog zabave?

Prema financijskim izvještajima Snapchata, u drugom kvartalu 2023. godine (4.-6. mjesec 2023. godine) navodi se sljedeće:

"Uzbuđeni smo napretkom koji smo postigli pružanjem povećanog povrata ulaganja za naše oglašivačke partnere, povećanje naše zajednice na 397 milijuna aktivnih korisnika dnevno i dosezanje više od 4 milijuna Snapchat+ pretplatnika"

rekao je Evan Spiegel, izvršni direktor.

Financijski sažetak Snapchata za 2. tromjesečje 2023. godine:

- Prihod je iznosio 1.068 milijuna USD, u usporedbi s 1.111 milijuna USD prethodne godine.
- Broj dnevnih aktivni korisnika je iznosio 397 milijuna u drugom tromjesečju 2023. godine, što je povećanje od 50 milijuna ili 14% u odnosu na prethodnu godinu.
- Broj dnevno aktivnih korisnika se povećava uzastopno i iz godine u godinu u Sjevernoj Americi, Europi i ostatku svijeta.
- Ukupno vrijeme provedeno u gledanju Spotlight sadržaja **više se nego utrostručilo** u odnosu na prethodnu godinu, a Spotlight je dosegao u prosjeku više od 400 milijuna mjesečno aktivnih korisnika u drugom tromjesečju što je povećanje od 51% u odnosu na prošlu godinu.
- Otkako smo pokrenuli My AI, naš chatbot koji pokreće AI, više od 150 milijuna ljudi poslalo je više od 10 milijardi poruka, što vjerujemo čini **My AI jednim od najvećih potrošačkih chatbota dostupnih danas**.
- Predstavili smo My AI Snaps za Snapchat+ pretplatnike, dopuštajući pretplatnicima slanje Snapsova na My AI i primanje AI-generiran povratni snimak koji održava razgovor.

- **Pokrenuli smo oglase u Spotlightu** za sve oglašivače diljem svijeta, omogućujući robnim markama da lakše dosegnu Snapchat publiku.

- Testiramo povezivanje My AI sa sponzoriranim vezama koje dok pomažu brendovima da dopru do naših korisnika koji su pokazali potencijalni interes u svojim ponudama.

Jesmo li svjesni što zapravo gledamo? Mi ovdje vidimo jako puno novca oko oglašavanja. A ti?

Jeste li znali? U Njemačkoj, zemlji s oko 83 milijuna stanovnika, na Snapchatu je mjesečno aktivno više od 15 milijuna korisnika. Iako ih generacija Z voli, zanimljivo je da gotovo 40% korisnika ima 25 ili više godina. U Njemačkoj korisnici Snapchat-a otvaraju aplikaciju u prosjeku 30 puta dnevno - da razgovaraju s prijateljima i obitelji, gledaju najzanimljivije trenutke svojih omiljenih emisija ili dijele trenutke iz svog života.

Opasnosti na Snapu

Pitali smo ChatGPT – koje su najveće opasnosti na Snapchatu? Evo njegovog odgovora.

Snapchat, kao i ostali društveni mediji, može nositi određene potencijalne opasnosti, posebno za mlade korisnike. Evo nekoliko najvećih opasnosti na Snapchatu:

1. **Neprikladni sadržaj:** Snapchat omogućava korisnicima da šalju slike i videozapise koji nestaju nakon određenog vremenskog razdoblja, što može potaknuti neprimjereno ponašanje i dijeljenje neprikladnih sadržaja.
2. **Cyberbullying:** Kao i na drugim društvenim mrežama, Snapchat može biti platforma za cyberbullying. Korisnici mogu primiti uvredljive poruke, slike ili videozapise, što može imati ozbiljne emocionalne posljedice.
3. **Sexting:** Sexting je praksa slanja seksualno eksplicitnih slika ili poruka putem Snapchat-a. To može biti ilegalno, posebno ako su uključeni maloljetnici, i može imati ozbiljne pravne posljedice.
4. **Privatnost:** Iako Snapchat tvrdi da slike i videozapisi nestaju nakon što ih primatelj pogleda, postoji mogućnost da se poruke snimaju ekranom i dijele dalje bez znanja pošiljatelja.
5. **Nepoznati kontakti:** Snapchat omogućava korisnicima da dodaju druge korisnike putem korisničkih imena. To može dovesti do toga da korisnici komuniciraju s nepoznatim osobama, što može biti rizično, osobito za mlade korisnike.
6. **Ovisnost:** Društveni mediji, uključujući Snapchat, mogu poticati ovisnost i pretjerano vrijeme provedeno na pametnim telefonima, što može negativno utjecati na mentalno zdravlje i produktivnost.
7. **Lokacijska izloženost:** Snapchat nudi opciju dijeljenja trenutačne lokacije s prijateljima. To može biti korisno, ali također može izložiti korisnike opasnostima ako njihova lokacija padne u pogrešne ruke.
8. **Phishing napadi:** Kao i kod drugih platformi, korisnici Snapchat-a mogu biti meta phishing napada, gdje se pokušava doći do njihovih osobnih informacija ili lozinki putem lažnih poruka ili stranica.

Kako bi se smanjile ove opasnosti, važno je educirati mlade korisnike o sigurnoj upotrebi društvenih medija, promicati svijest o cyberbullyingu, i poticati otvorenu komunikaciju između roditelja i djece kako bi se osigurala sigurna upotreba Snapchat-a i drugih društvenih medija.

Koliko je neprimjerenih sadržaja na Snapchatu?

Želiš prijaviti neprimjereni sadržaj na Snapchatu? On može biti i u direktnim snapovima, zajedničkim pričama, javnim pričama, snimkama na Snap karti i u Spotlightu. Teoretski, može se dogoditi i da ti MY AI chatbot pošalje neke neprikladne odgovore.

Ako se to slučajno dogodi, predlažemo da ih prijavite. Skeniraj ovaj kod koji će te odvesti na upute za prijavu sadržaja.
<https://help.snapchat.com/hc/en-us/articles/7012399221652-How-to-Report-Abuse-on-Snapchat>

Snapchat kaže da na njihovoj platformi možete pronaći 4 sadržaja na 10 000 pregleda Snapa i Story koji su nasilni i krše njihove uvjete (mjereno prema VVR-u).

Što je VVR? Kako bi mjerili napredak uklanjanja sadržaja na društvenim mrežama kojima se krše pravila, razvijen je mjerni podatak pod nazivom stopa pregleda videozapisa kojima se krše pravila - Violative View Rate (VVR). Taj mjerni podatak procjenjuje postotak pregleda videozapisa kojima se krše pravila. Slične mjere koriste i druge društvene mreže – pa npr. Meta spominje svoj „prevalence“, YouTube koristi VVR.

Velika većina prijava neprimjerenih sadržaja na Snapchatu odnosi se na seksualno eksplicitne sadržaje te uznemiravanje i bullying.

Pojedinačni podaci za Hrvatsku nisu navedeni u izvještaju Snapchata.

Ni najmanje brojke koje se pojavljuju nisu zanemarive – gotovo 20 tisuća prijava sadržaja koji uključuju samoozljeđivanje i smrt je prijavljeno u prvoj polovini 2022. godine na Snapchatu.

U kolovozu 2023. godine se dogodilo da je MY AI objavio story. Neki su se korisnici Snapchata zapitali je li „svijest“ My AI postala tolika da sam objavljuje storije, a postavilo se pitanje i tko to sve kontrolira. Ispostavilo se da se radilo o tehničkoj poteškoći, no sigurni smo da će nam se i u budućnosti postavljati ovakva pitanja.

Lažne vijesti

AI chatbotovi poput MY AI na Snapchatu zahtijevaju informacijsku pismenost.

Pojmovi glasine (tračevi) i lažne vijesti usko su povezani. Lažne vijesti ili dezinformacije su namjerno stvorene. S druge strane, glasine su nepotvrđene i upitne informacije koje se šire bez namjere zavaravanja. Na društvenim mrežama i internetu općenito teško se mogu utvrditi namjere širitelja. Kao rezultat toga, sve lažne ili netočne informacije obično se označavaju kao dezinformacije na internetu.

Trenutno, AI chatbotovi kao što su ChatGPT ili My AI često daju lažne ili netočne informacije. Često su informacije izmišljene ili se činjenice miješaju kako bi odgovor izgledao vjerojatnim. Stoga, važno je upoznati se s tim kako ChatGPT funkcionira i uvijek kritički propitati informacije koje vam se daju te ih provjeriti s drugim izvorima.

Chatbotovi mogu biti korisni kao izvor inspiracije ili za jednostavna pitanja. Međutim, oni nisu zamjena za neovisan izvor informacija i vlastito kritičko razmišljanje.

Zanimljivo, u prvoj polovini 2022. godine bilo je preko 400 000 prijava lažnih vijesti na Snapchatu, a samo ih je 0.1% nakon provjere Snapchata definirano kao lažnima.

Online izazovi

Sudjelovanje u izazovima i međusobnom natjecanju kod djece i mladih uvijek je bilo zanimljivo javnosti i odraslima, ali vjerujemo i vama mladima. Izazovi koji se postavljaju putem društvenih mreža mogu biti usmjereni u dobrotvorne svrhe, poput polijevanja kantom ledene vode u slučaju osvještavanja ljudi o ALS – bolesti. Nažalost, na društvenim mrežama u kojima se djecu i mlade potiče na sudjelovanje u rizičnim i opasnim ponašanjima što u konačnici može rezultirati tragičnim posljedicama.

Online izazovi u dječjim očima ne izgledaju jednako kao u očima odraslih osoba, koji često jasnije detektiraju moguće opasnosti i prijetnje. Jedan od ciljeva sudjelovanja u online izazovima može biti zadovoljavanje potrebe za prihvaćenošću od strane vršnjaka ili drugih važnih osoba. Nekima doprinosi samopoštovanju i pozitivnoj slici o sebi, dok je nekima izvor zabave.

Prije nego se uključite u neki izazov – zastanite. Razmislite, može li on na neki način štetiti vama ili drugima? Ako je odgovor da – predložimo da se u takav izazov ne uključujete. Prijavite takav sadržaj kako bi spriječili njegovo širenje.

Može li se spriječiti širenje opasnih izazova? Nažalost, ne u potpunosti. Kao što u offline svijetu postoje osobe koje se nepoželjno ponašaju, jednako tako postoje i korisnici koji u online svijet plasiraju opasne i štetne sadržaje. Zbog značajnih promjena koje se svakodnevno događaju, gotovo je nemoguće kontrolirati svaki objavljeni sadržaj dovoljno brzo. Ipak, takve je sadržaje moguće detektirati i ukloniti. Upravo se iz ovih razloga zahtijeva od osnivača online platformi da redovno pregledavaju objavljene sadržaje na svojim web platformama te uklanjanju sadržaje koji bi mogli imati štetne posljedice po korisnike.

Što možete učiniti?

Osobna odgovornost svakoga od nas igra značajnu ulogu u kreiranju sigurnijeg interneta. Neovisno o tome jesi li dijete, stariji brat, prijatelj – prvi korak u borbi protiv štetnih sadržaja jest njegovo prijavljivanje. Svaka aplikacija nudi u postavkama mogućnost blokiranja i prijave štetnog sadržaja. Naš je zadatak upravo to – dati odgovornim osobama do znanja da na njihovim aplikacijama postoji potencijalno opasan ili neprimjeren sadržaj koji se treba analizirati i, po potrebi, ukloniti. Na taj smo način produžena ruka IT stručnjacima koji dalje postupaju u svrhu zaštite svojih korisnika. Prijaviti se može sadržaj, korisnik ili grupa. Osim toga, preporuka je blokirati sve što može biti potencijalno opasno za djecu i mlade. Kako to napraviti? Pročitaj više u dijelu priručnika o prijavi nasilja!

Ucjenjuju me na Snapu. Što sada?

Nažalost, događa se da nam se na liniju Centra za sigurniji Internet jave mladi, poput tebe, koji su postali žrtve elektroničkog nasilja. To se može dogoditi na Snapu, ali i na bilo kojoj drugoj društvenoj mreži. Može se raditi o tome da si tema govora mržnje, da te netko uznemirava, ali i da si žrtva ucjene – da ti netko prijeti da će objaviti neke tvoje fotografije koje si poslao/la u povjerenju ako ne uplatiš određeni iznos novca, ne pošalješ još slika/videoa i slično. Ako ti se ovo događa važno nam je da znaš – nisi sam/a. Nasilje je potrebno prijaviti, a Centru za sigurniji internet se uvijek možeš javiti za pomoć.

U slučaju da ti se dogodi situacija poput navedene – da te netko ucjenjuje da će objaviti tvoje privatne intimne fotografije na društvenim mrežama, mogao bi ti pomoći alat Take it down.

Take it down je dizajniran za maloljetnike kako bi samostalno mogli prijaviti vlastite fotografije i video materijale za koje imaju saznanja ili sumnjaju da su se proširili po društvenim mrežama, no alat mogu koristiti i odrasle osobe koje su se na takvom materijalu pojavile prije navršene 18. godine. Roditelji, skrbnici i starije osobe od povjerenja također mogu prijaviti sadržaj u ime djeteta. Posebnost ovog alata je što je dostupan i u Hrvatskoj, što ranije nije bio slučaj za ovu dobnu skupinu.

Društvene mreže koje su se priključile ovom alatu su Facebook, Instagram, Snapchat, TikTok i drugi. Napominjemo, alat nije dostupan na svim društvenim mrežama pa predlažemo da na službenoj stranici alata <https://takeitdown.ncmec.org/participants/> pogledate je li platforma za koju mislite da se na njoj dijele vaše intimne fotografije priključena ovom projektu.

Specifičnom sadržaju kojega želiš ukloniti s društvenih mreža Take it Down dodjeljuje poseban digitalni otisak koristeći image hashing, tj. hash. Ta se vrijednost kasnije koristiti za pronalazak i uklanjanje sadržaja, a posebno je značajno što takvim pristupom nema rizika od dodatnog širenja takvog materijala jer ne dolazi do arhiviranja slika i videa nego samo „hasheva“.

Take it Down u nekim je značajkama sličan alatu StopNCII koji je besplatan i dizajniran kako bi pružio podršku žrtvama čije su intimne fotografije podijeljene bez njihova pristanka. StopNCII također koristi „hash“ kako bi detektirao i uklonio eksplicitan sadržaj na platformama kao što su Facebook, Instagram i Bumble.

Take it Down je inovativan pristup koji omogućava barem blago umanjeње posljedice do kojih može dovesti sextortion i žrtvama daje kontrolu barem u pogledu uklanjanja takvog materijala s društvenih mreža koje su se priključile projektu. U slučaju širenja materijala intimne prirode nikada ne možemo biti potpuno sigurni da su oni obrisani s interneta, ali naglašavamo da je ovo značajan korak u borbi s problemom s kojim se suočava velik broj djece i mladih, ali i odraslih.

Sve koji se nađu u situaciji da su žrtve nedobrovoljnog širenja njihovih intimnih fotografija pozivamo da slučaj prijave policiji.

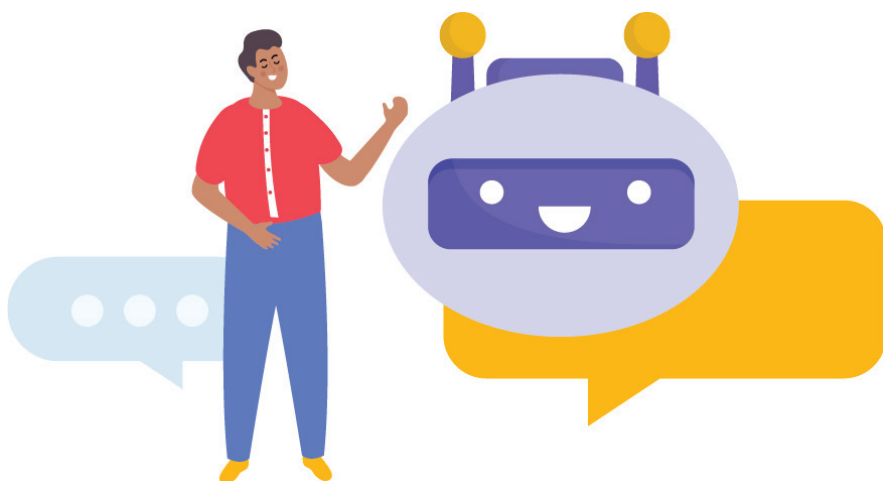

Što je My AI na Snapchatu?

My AI je novi AI chatbot na Snapchatu, uveden u veljači 2023. godine. Chatbot se temelji na ChatGPT-u i koristi se za chatanje i jednostavno istraživanje. Riječ je o ogoljenoj verziji ChatGPT-a koji piše kraće tekstove i pretvara se da je prijatelj na Snapchatu. Korisnici mogu chatbotu dati ime, dodati ga u grupe, urediti izgled avatara i slati mu fotografije.

Neki stručnjaci koji se bave pitanjem sigurnosti na internetu smatraju da će u svakodnevnom školskom životu učenici vjerojatno također koristiti chatbot za pisanje domaće zadaće, za dobiti savjet ili brzu informaciju.

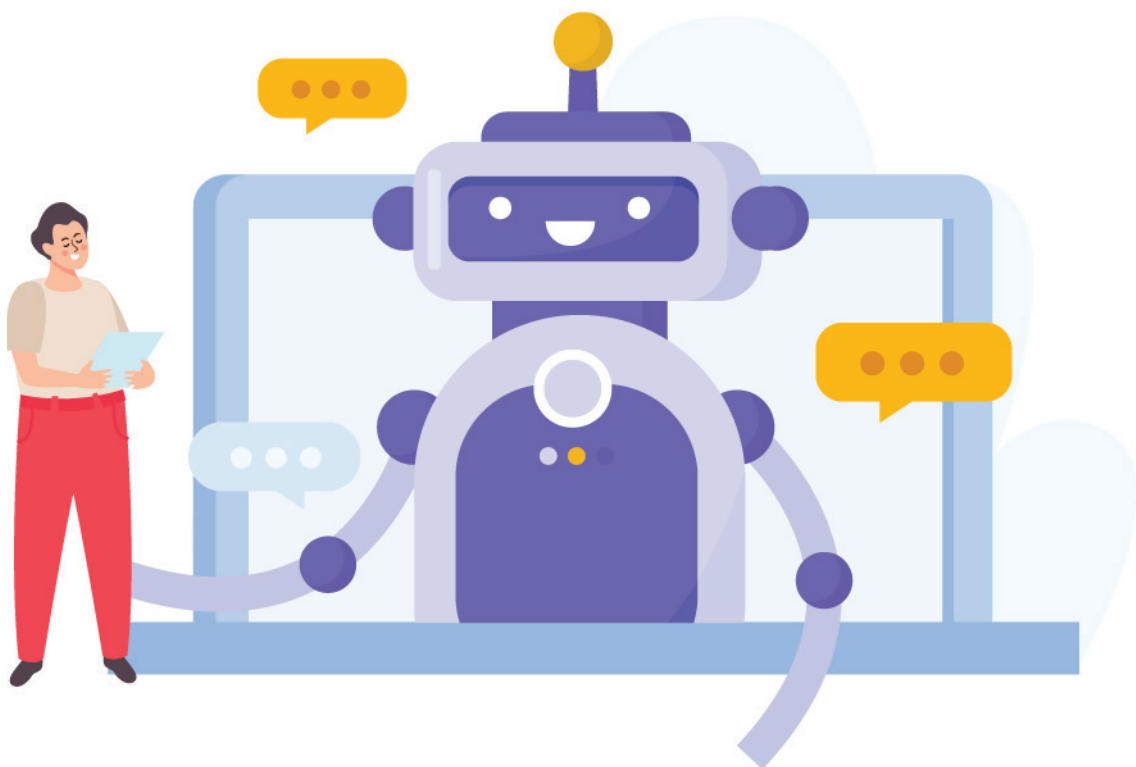
S integracijom My AI-a u Snapchat, **umjetna inteligencija** sada je dostupna na pametnom telefonu u svakom trenutku (barem za korisnike Snapchata). Moj AI pojavljuje se na vrhu liste prijatelja kao Snapchat kontakt, bez obzira na to razgovarate li s njim ili ne, te je stoga nezamjenjiv za korisnike. Ako djeca i mladi još nisu došli u kontakt s alatima umjetne inteligencije, a koriste Snapchat, vjerojatno će uskoro početi komunicirati s ovim alatom.

Što kaže ChatGPT o My AI na Snapu?

Nažalost, nemam pristup najnovijim informacijama o konkretnim problemima ili izazovima koji se mogu pojaviti u vezi s upotrebom "MY AI" na Snapchatu jer moj zadnji poznati podaci datiraju iz rujna 2021. godine, a do tog trenutka nisam imao informacija o takvoj aplikaciji ili usluzi unutar Snapchat platforme.

Ako "MY AI" predstavlja neku novu funkcionalnost ili aplikaciju na Snapchatu koja je razvijena nakon tog vremena, preporučujem da provjerite najnovije informacije na službenim stranicama Snapchat-a ili putem njihove službene podrške kako biste dobili najnovije informacije o tome i saznali o mogućim izazovima ili problemima s tom uslugom.

My AI – što kaže Snapchat o tome kako ga koristimo?

U prva dva mjeseca od uvođenja My AI (periodu od veljače do travnja 2023. godine), više od 150 milijuna ljudi poslalo je preko 10 milijardi poruka na My AI, što My AI čini jednim od najvećih chatbotova dostupnih danas.

Snapchat je predstavio i neke od najpopularnijih tema za razgovor, na temelju saznanja iz njihovih zajednica u SAD-u, Indiji, Francuskoj i Velikoj Britaniji. Od pisanja pjesama o vašem najbližem prijatelju do pronalaženja aktivnosti za obitelj, My AI uvijek ima preporuku za podijeliti. Snapchat vodi statistike o kojim temama se dopisujemo s My AI, a mi vam donosimo neke od pretraga koje su nam se učinile zanimljivima.

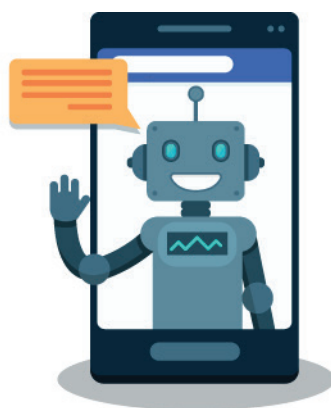
- Otprilike 5 milijuna razgovora u kojima se traže preporuke za top turistička odredišta.
- Približno 5 milijuna razgovora tražeći preporuke restorana.
- Gotovo 2 milijuna razgovora o nadahnuću zdravim obrocima i grickalicama, s više od 1 milijun razgovora o smoothie-ima, zdjelicama za smoothie ili preporukama za čaj.
- Više od 12 milijuna razgovora koji traže preporuke za njegu kože, šminku, njegu noktiju, mirise, zaštitu od sunca i drugu kozmetiku.
- Gotovo 5 milijuna razgovora koji traže informacije o potrošačkoj elektronici, dodatnih 5+ milijuna koji pitaju o mobilnim aplikacijama i gotovo 4 milijuna koji pitaju o mobilnim telefonima.
- Preko 25 milijuna razgovora o kućnim ljubimcima.
- Preko 46 milijuna razgovora s My AI o nogometu.
- Više od 5 milijuna razgovora u potrazi za informacijama o fakultetima i sveučilištima.

Zamislite da ste proizvođač zdjelica za smoothie i želite ih prodavati mladima - Snapchat bi bio dobro mjesto za postaviti koju reklamu, zar ne?

Što kažu korisnici?

Ako pogledate recenzije integracije na App Storeu, My AI nije osobito dobro prihvaćen od strane korisnika. Mnogima smeta što se AI kontakt prikazuje na vrhu kao najvažniji kontakt i ne može se obrisati ili postaviti negdje drugdje. Trenutačno se My AI može ukloniti samo ako se koristi plaćena pretplata na Snapchat+ ili ovim zaobilaznim rješenjem kojega su korisnici otkrili.

Imajte na umu da se chatovi ne koriste samo za poboljšanje Snapchata i njegovog AI alata, već se prikupljeni podaci također koriste za personalizaciju vašeg Snapchat iskustva, kako u sadržaju tako i u oglašavanju. Stoga je važno da budete svjesni da My AI nije pravi prijatelj, već umjetna inteligencija kojoj ne treba povjeravati povjerljive i osobne podatke.

My AI Snaps

Od kraja svibnja 2023. godine, kada Snapchat+ pretplatnici razgovaraju s My AI-om, mogu mu slati fotografije onoga što rade i primiti jedinstveni generativni povratni snimak koji održava razgovor. Ova opcija omogućuje My AI-u da odgovori snimkom kao reakciju na ono što radite.

Dakle, ako Snap My AI-u pošaljete svoju posljednju kupnju namirnica on vam može preporučiti recept! Zanimljivo, ali i malo zastrašujuće – ako nas pitate, a vjerujem da ste primijetili i da se ova opcija plaća.

Obiteljski centar

Obiteljski centar je alat stvoren unutar aplikacije Snapchata koji roditeljima pomaže imati bolji uvid u to što njihova djeca točno rade na Snapchatu, s kime su prijatelji i kome šalju poruke. Roditelji mogu kontrolirati aktivnosti svoje djece u aplikaciji, a u isto vrijeme poštovati njihovu privatnost i autonomiju koja je djeci od iznimne važnosti.

Kao i u *offline* svijetu, Obiteljski centar dizajniran je kako bi roditeljima omogućio da budu uključeni u živote i aktivnosti svoje djece te da znaju gdje im se djeca trenutno nalaze bez da prisluškuju njihove privatne razgovore.

Obiteljski centar pruža roditeljima ili skrbnicima iznad 25 godina starosti mogućnost da:

- Saznaju kojim prijateljima su njihova djeca slala poruke, fotografije ili videe na Snapchatu u posljednjih sedam dana bez da otkriva točan sadržaj njihovog razgovora.
- Vide kompletnu listu njihovih prijatelja.
- Lako i bez suzdržavanja prijave bilo koji profil koji im stvara osjećaj zabrinutosti direktno u Snapchatov tim zadužen za povjerenje i sigurnost (Trust and Safety) koji je dostupan 24/7.
- Pristupe uputama kako koristiti ove alate, načine za započinjanje razgovora sa svojom djecom i dodatne savjete o tome kako sigurno koristiti Snapchat.

Djeca uključena u Obiteljski centar također imaju pristup onome što vide njihovi roditelji uz pomoć zrcalnog prikaza.

Više informacija o samom Obiteljskom centru možete pronaći na ovoj poveznici: <https://values.snap.com/safety/family-center>

“

lako koristan alat za komunikaciju i razmjenu sadržaja, društvene mreže kriju mnoge opasnosti koje mladi trebaju imati na umu prilikom njihovog korištenja. Snapchat daje, rekla bih, osjećaj lažne sigurnosti jer se međusobno razmijenjeni sadržaj po otvaranju poruke briše. Međutim, valja imati na umu da to ne sprječava drugu stranu da sadržaj koji je s njom podijeljen spremi, umnoži i podijeli dalje. Dakle, svatko bi prilikom korištenja bilo koje društvene mreže, a tako i Snapchata, trebao voditi računa o potencijalnim rizicima da podijeljeni sadržaj dospije do osoba kojima taj sadržaj nije bio namijenjen. Zato je za mlade najbolje da na društvenim mrežama ne dijele ništa za što bi im bilo neugodno da vide druge nepoznate osobe, ali i njihovi roditelji, profesori i vršnjaci. Ponašajte se kao da je sav sadržaj koji dijelite već sam po sebi dostupan javno jer, doista, on bi to lako i mogao biti!

Marta, volonterka

”

Pozitivan online sadržaj – što ti kreiraš?

Svatko od nas je na neki način influencer – svojim objavama možemo utjecati na druge ljude koji nas prate. Preporuka je da to radimo kroz kreiranje pozitivnog online sadržaja. Cilj i važnost pozitivnog online sadržaja leži u pružanju korisnicima interneta pristup visoko kvalitetnim sadržajima koji mogu pomoći i osnažiti djecu i mlade ljude da postanu aktivni i participativni građani.

Pružanjem pozitivnog online sadržaja jača se fokus na pozitivne digitalne mogućnosti za sve korisnike, a u isto se vrijeme minimizira minimiziraju rizici za mlade. Takvi sadržaji, ako su primjereni uzrastu djece, nude pozitivna i zabavna iskustva za djecu te jačaju dječje samopoštovanje.

Nadovezujući se na gornju definiciju, pozitivan online sadržaj omogućuje mladima da:

- uče i razvijaju se,
- zabavljaju se i uživaju,
- steknu i zadrže životne vještine,
- potaknu maštu,
- pojačaju i omoguće kreativnost,
- otkriju nove mogućnosti i sposobnosti,
- pojačaju socijalno/kulturno razumijevanje,
- razvijaju pozitivno viđenje o sebi i poštovanje svog identiteta,
- izgrade pozitivne odnose s obitelji i prijateljima,
- potiču osjećaj za sebe, zajednicu i mjesto,
- pojačaju sudjelovanje u društvu,
- proizvode i distribuiraju svoj pozitivan online sadržaj.

Razmislite – kakav sadržaj vi kreirate? Možemo li to nazvati pozitivnim online sadržajem?

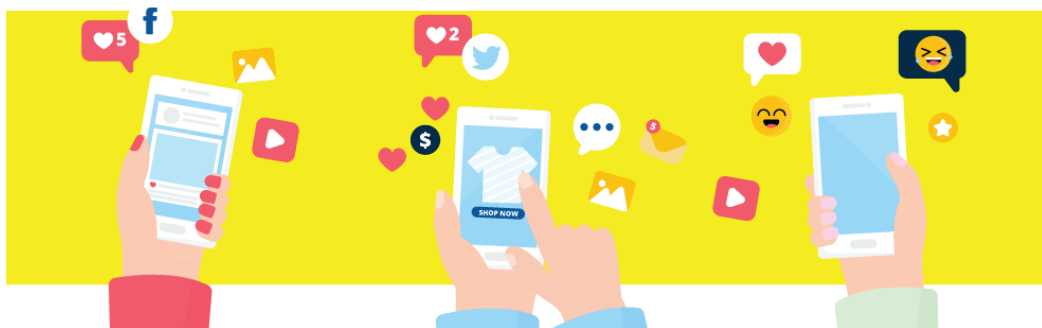

Preporuke naših mladih

Mladi Centra za sigurniji Internet imaju i preporuku za vas. Ako već niste, predlažemo da pogledate dokumentarac „**The Social dilemma**“ iz 2020. godine.

U ovom dokumentarcu bave se tematikom – zašto ne možemo prestati skrolati? Zašto imamo potrebu stalno osvježavati naslovnice? Zašto se mora nešto stalno događati? Zašto očekujemo novosti svake sekunde? Je li to realno?

Sugovornici u ovom dokumentarcu su redom bivši zaposlenici iz Googlea, Facebooka, Instagrama, Twittera i Pinteresta koji sada imaju etički problem sa svojim prošlim radom. Dokumentarac možete pronaći na Netflixu. Označen je oznakom PG 13, nije primjeren za djecu mlađu od 13 godina.

Preporučamo ti da pogledaš i **“Catfish: The TV Show”**, popularnu reality seriju koja se temelji na istoimenom dokumentarnom filmu iz 2010. godine. Serija prati Nev Schulman-a i Max Joseph-a, koji pomažu ljudima da razotkriju istinu o svojim online vezama. Serija je dostupna na Netflixu i obuhvaća različite epizode u kojima istražuju sumnjive online veze.

Osnovna premisa serije je istražiti slučajeve ljudi koji sumnjaju da su prevareni ili da su u online vezama s osobama koje možda nisu ono što tvrde. Nev i Max surađuju s osobama koje ih kontaktiraju kako bi istražili njihove sumnje. Serija često uključuje dramatične obrate, iznenađenja i emocionalne trenutke jer otkrivaju prave identitete i namjere osoba s kojima su se ljudi povezivali putem interneta.

“Catfish: The TV Show” istražuje teme kao što su online identiteti, lažni profili, prevarantske online veze, cyberbullying i emocionalni utjecaj virtualnih odnosa. Osim toga, serija naglašava važnost opreza i provjere identiteta prilikom upuštanja u online komunikaciju.

Serija je stekla veliku popularnost zbog svoje intrigantne tematike i emocionalnih priča koje priča. Ako vas zanima istraživanje online identiteta i odnosa, “Catfish: The TV Show” može biti zanimljiva serija za gledanje.

Priključi se mladima Centra za sigurniji internet

Želite biti jedan od mladih koji drugim vršnjacima progovara o ovim i ostalim važnim temama?

Javi nam se na info@csi.hr ili neku od naših društvenih mreža – možeš nas pronaći na Facebooku, Instagramu i TikToku i pridružiti se našem timu mladih Centra za sigurniji Internet. Rado ćemo vas uključiti u naše sastanke uživo ako ste iz Osijeka, a uvijek postoji i mogućnost online sudjelovanja pa rado primamo mlade iz cijele Hrvatske!

Kontakti

Postoji li netko kome se mogu obratiti za pomoć?

Apsolutno da! Stručnjaci Centra za sigurniji internet svakodnevno su dostupni na anonimnoj i besplatnoj telefonskoj liniji 0800 606 606, dostupnoj svakog radnog 08:00 – 16:00 sati. Na navedenoj liniji možete dobiti pomoć i podršku u slučaju nasilja preko interneta te dobiti savjet kako se zaštititi i kako sigurno koristiti internet. Osim toga, naši vam stručnjaci mogu dati savjet što učiniti i kako se nositi s neprimjerenim sadržajem ili kontaktom na internetu.

Specijalizirane telefonske usluge

112	Jedinstveni europski broj za hitne službe
0800 606 606	Savjetodavna linija Centra za sigurniji internet
116 006	Udruga za podršku žrtvama i svjedocima kaznenih djela - Nacionalni pozivni centar
01 4929 669	Pravobraniteljica za djecu
116 111	Hrabri telefon
01 4828 888	TESA psihološki centar - telefon za psihološku pomoć

Specijalizirane usluge u virtualnom okruženju

https://www.csi.hr ; info@csi.hr te putem društvenih mreža	Centar za sigurniji internet
https://redbutton.gov.hr	MUP HR
info@djete.hr	pravobraniteljica za djecu
savjet@hrabritelefon.hr hrabrisa@hrabritelefon.hr , putem foruma te putem chata (svaki radni dan od 17 do 20 sati)	hrabri telefon
info@kakosi.hr , savjet@kakosi.hr ; termin@kakosi.hr	Udruga kako si?

Literatura

Eurostat (2023). Being young in Europe today - digital world. Pribavljeno s: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Being_young_in_Europe_today_-_digital_world#Youth_online:_a_way_of_life.

German Safer Internet Centre (2023). Minimum age requirements on social media. Pribavljeno s: <https://www.klicksafe.de/en/mindestalter>.

Gillespie, A. A. (2004). Tackling Grooming. The Police Journal, 77(3), 239–255.

Gvozdić, K., Krulić Kuzman, K., Lukić, S., Štelcer, L., Zalović, T. (2018). Nasilje u mladenačkim vezama: priručnik za stručnjake. Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

Križan, H. (2018). Obiteljsko nasilje: priručnik za stručnjake. Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

Križan, H. (2018). Vršnjačko nasilje: priručnik za stručnjake. Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

Odeljan, R. (2018). Seksualno zlostavljanje i iskorištavanje djece: priručnik za stručnjake. Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

Odeljan, R. (2018). Zlostavljanje i zapuštanje djece: priručnik za stručnjake. Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

Roje Đapić, M., Buljan Flander, G. & Galić, R. (2021). Seksualno zlostavljanje djece: Teorijsko-empirijski pregled i sustavna prevencija u Hrvatskoj. Socijalne teme, 1(8), 19-45.

Saferinternet.at (2023). ChatGPT nun auch auf Snapchat. Pribavljeno s: <https://www.saferinternet.at/news-detail/chatgpt-nun-auch-auf-snapchat>.

Snapchat – Snap Inc. <https://snap.com/en-US>

The Better Internet for Kids annual report 2022. Pribavljeno s: https://www.betterinternetforkids.eu/documents/167024/184597/BIK_Report2022_WEB.pdf/b18efc2c-8726-5290-d51b-fddfd00cd19?t=1675761162691.

Upoznajmo i prepoznamo e-nasilje - program prevencije elektroničkog nasilja (faza III) - digitalna radna bilježnica za mlade (2023). Centar za nestalu i zlostavljano djecu.

Vejmelka, L., & Jurinić, J. (2020). Terminologija i konceptualizacija seksualnog iskorištavanja djece na internetu. Kriminologija & socijalna integracija: časopis za kriminologiju, penologiju i poremećaje u ponašanju, 28(1), 95-114.